

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE

AV 16. NOVEMBER 1994

I SAK NR 6/1994

**I TVISTEN MELLOM OLJEARBEIDERNE FELLESSAMMENSLUTNING OG
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON/OLJEINDUSTRIENS
LANDSFORENING I FORBINDELSE MED
TARIFFREVISJONEN PR 1.7.1994**

INNHALDSFORTEGNELSE

| | Side |
|---|------|
| Generelt..... | 3 |
| Kjennelse..... | 4 |
| 1 Saksgangen frem til behandling i Rikslønnsnemnda..... | 4 |
| 2 Partenes påstander..... | 5 |
| 2.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning..... | 5 |
| 2.2 Oljeindustriens Landsforening..... | 9 |
| 3 Partenes anførsler..... | 11 |
| 3.1 Oljearbeidernes Fellessammenslutning..... | 11 |
| 3.2 Oljeindustriens Landsforening..... | 16 |
| 4 Rikslønnsnemndas merknader..... | 27 |
| 4.1 Den økonomiske situasjonen..... | 27 |
| 4.2 Økonomisk ramme: Tilbud og krav..... | 36 |
| 4.3 Nærmere om den aktuelle tvist..... | 37 |
| Slutning..... | 52 |

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 16. NOVEMBER 1994

I SAK NR 6/1994

GENERELT

Tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/Oljeindustriens Landsforening (OLF) i forbindelse med tariffrevisjonen pr 1. juli 1994.

Nemndas sammensetning:

Riksadvokat Georg Fredrik Rieber-Mohn, formann

Professor Steinar Strøm

Avdelingsdirektør Anne-Britt Evensen

Nestleder Esther Kostøl, Landsorganisasjonen i Norge

Forhandlingsdirektør Gunnar Flaas, Næringslivets Hovedorganisasjon

Adv Bent Endresen, OFS

Adm dir Arne Franck-Nielsen, OLF

Med hjemmel i lov 19. desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd er adv Bent Endresen og adm dir Arne Franck-Nielsen utpekt av partene i tvisten. Etter samme lov § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Bent Endresen og fra arbeidsgiversiden Arne Franck-Nielsen.

Som sekretær for nemnda har fungert rådgiver Cecilie J. Haugen og førstekonsulent Kjerstin Bretteville-Jensen.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 31. august 1994 og i nemndsmøter 1. og 5. september, samt 14. og 16. november 1994. Rikslønnsnemnda har tatt stilling til partenes påstander slik de ble fremsatt under hovedforhandlingen.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 16. november 1994 denne

K J E N N E L S E

1 SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA

Tvisten mellom OFS og OLF er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen pr 1. juli 1994. Forhandlingene om ny tariffavtale ble brutt uten resultat. Etter at OFS 9. juni 1994 varslet plassoppsigelse for 106 av sine medlemmer på Gydaplattformen, nedla Riksmeklingsmannen forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til tvungen mekling. Den 15. juni 1994 varslet OLF lockout for 3600 oljearbeidere organisert i OFS på samtlige faste installasjoner på norsk sokkel. Meklingen ble av OFS begjært hevet 26. juni 1994 med fristutløp torsdag 30. juni 1994 kl 2400.

Det lyktes ikke meklingsmannen å bringe partene til enighet, og meklingen ble avsluttet 30. juni 1994 kl 2345 uten resultat. Partene ble deretter innkalt til et felles møte hos kommunal- og arbeidsministeren kl 0015. Partene ga statsråden en orientering om situasjonen. Statsråden viste til de alvorlige konsekvenser en full arbeidsstans på norsk sokkel ville ha, og meddelte at han i statsråd fredag 1. juli 1994 ville tilrå Regjeringen å vedta provisorisk anordning om tvungen lønnsnemndsbehandling av tvisten. Etter henstilling fra statsråden sa Oljeindustriens Landsforening seg villig til å utsette iverksettelse av den varslede arbeidskamp inntil den provisoriske anordning ble behandlet. Oljearbeidernes Fellessammenslutning aksepterte ikke statsrådets henstilling.

Ved provisorisk anordning av 1. juli 1994 ble det bestemt at arbeidstvisten skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Anordningen har denne ordlyd:

§ 1

Tvistene mellom Oljeindustriens Landsforening på den ene side og Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Arbeidslederforbund på den annen side i forbindelse med tariffrevisjonen pr 1.7.1994 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene.

Reglene i lov 19 desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Denne anordning trer i kraft straks.

2 PARTENES PÅSTANDER

2.1 OLJEARBEIDERNES FELLESSAMMENSLUTNING

Overenskomsten mellom NHO/OLF og de i foreningene stående operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningselskaper på den ene side, og OFS med foreninger av forbundet på den annen side, for tida fram til 31. mars 1996 fastsettes med følgende endringer:

1. Virkeområde

(nytt 2. avsnitt)

Når arbeidstakere i kortere eller lengre periode arbeider på land, skal lønns- og arbeidsforhold avtales i det enkelte tilfellet mellom tariffpartene.

(nytt 5. avsnitt)

Arbeidsgivere som er omfattet av denne avtale kan ikke inngå avtaler om entreprise eller leie av arbeidskraft som omfatter arbeide på kontinentalsokkelen uten at de berørte arbeidstakerne har like gode lønns- og arbeidsforhold som de ville ha etter nærværende avtale.

3.1 Definisjoner

(ny tekst)

Arbeidssyklus: Med arbeidssyklus menes en avgrenset del av arbeidsplanen med oppholdsperioder og friperioder som gir en ukentlig arbeidstid i samsvar med forskriftenes bestemmelser og/eller avtale om arbeidstid.

3.2

(ny tekst i 4. avsnitt)

Forøvrig henvises til "Forskrift om arbeidervern og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten".

3.5

(ny tekst i 2. avsnitt)

Endret plassering av arbeidsperiode når den ansatte får beskjed om dette minimum 1 døgn før avreise fra heliport, kompenseres ikke. Når den ansatte får beskjed om endret arbeidsperiode senere enn et døgn før helikopteravgang, betales gjeldende overtidstillegg for timer arbeidet utenom normalt planlagte timer i de to første arbeidsperioder.

4.1

(ny Lgr)

AA Innplassering i AA skjer i.h.t. avtale mellom de lokale overenskomstparter.

(ny tekst)

A Senior fagarbeider/senior tekniker og sykepleier

(nytt 2. avsnitt)

Hjelpearbeider gis opprykk til l.gr.C etter 8 år og tilfredsstillende kompetansekrav avtalt mellom de lokale overenskomstparter.

(ny tekst)

For forpleiningsselskapene og forpleiningsansatte i operatørselskapene gjelder:

Lgr Stilling

B Kjøkkensjef

C Kokk, Baker og Konditor Renholdsleder

F Servicearbeider

(ny tekst)

For oljeboringsbedriftene gjelder:

Lgr Stilling

A

B Rigg elektriker, Rigg mekaniker, Boreassistent, Riggbygger, Kranfører og Materialforvalter

C Tårnarbeider, Sveiser m/sertifikat, Installasjons–elektriker, MPA–mekaniker, Dekksbas

4.2.

(OFS krever 4 pst tillegg på alle satser i lønnsmatrisen.

Det kreves innført en ny lønnsgruppe AA med samme prosentvise forskjell fra LGR A som LGR A har fra LGR B.)

(ny overskrift)

4.2.2 For operatørselskapene og forpleiningsselskapene gjelder:

(ny tekst i 1.avsnitt)

Vikariat i ledende stilling

Ansatte i ikke-ledende stillinger som delvis og midlertidig gis faglig lederansvar, får en godtgjørelse på kr 500,- pr dag vedkommende fungerer i stillingen. Forøvrig gjelder overenskomstens bestemmelser.

(nytt 2.avsnitt)

Ansatte i ikke-ledende stillinger som midlertidig fungerer i stillinger med faglig lederansvar gis en godtgjørelse på kr 300,- pr dag vedkommende fungerer i stillingen

6.2 (overskriften strykes)

7. Skift/natt-tillegg

(ny tekst i 1. avsnitt)

For skift og nattarbeid utbetales et tillegg tilsvarende 20 prosent av samlet timesats i l.gr. B-8 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr. pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i.h.t. pkt 5.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet).

11. Ferie og feriepenger

(ny tekst i 3.avsnitt)

Arbeidstakeren skal være fritatt for alt arbeid i de 21 første dager av den første friperiode, etter 1. juni hvert år, og de 8 første dagene av den første friperiode etter 1. januar i påfølgende år.

18. Regelmessige legeundersøkelser

(ny tekst)

Vedrørende regelmessige legeundersøkelser vises til *Forskrift om helsekrav for personer i petroleumsvirksomheten*.

Ikrafttredden/varighet:

Overenskomsten gjøres gjeldende fra 1. juli 1994 med utløpstidspunkt 31. mars 1996 og videre ett år om gangen dersom den ikke av en av partene blir sagt opp skriftlig med 2 - to - måneders varsel.

25. Overenskomstens omfang

Denne overenskomst omfatter for tiden følgende bedrifter:

Operatørselskaper:

Amoco Norway Oil Company

BP Norge U/A.

Elf Petroleum Norge A/S

Phillips Petroleum Company Norway

Statoil

Norsk Hydro A/S

Saga Petroleum A/S

AS Norske Shell

Forpleiningsansatte i operatørselskaper:

Statoil

Norsk Hydro A/S

Oljeboringsbedrifter:

Dolphin A/S

Odfjell Drilling Bergen AS

Odfjell Drilling Management AS

Smedvig Offshore A/S

Transocean A/S

Deutag Norge Drilling AS

Forpleiningsselskaper:

Norske Chalk A/S

Chalk Midt-Norge A/S

Scandinavian Service Partner A/S

Stavanger Catering A/S

DEL III:

(nytt pkt – det gamle utgår)

4. Pensjonsalder for ansatte i petroleumsvirksomheten offshore er 60 år med mulig fleksibilitet til fratreden mellom 57 og 62 år.

2.2 OLJEINDUSTRIENS LANDSFORENING

Ved tariffrevisjonen mellom NHO/OLF og OFS pr 1.7.1994, nedlegger arbeidsgiverne slik påstand:

Overenskomsten av 1992 mellom NHO/OLF og de i foreningene stående operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningsselskaper på den ene side og OFS med underliggende avdelinger/foreninger av forbundet på den annen side forlenges til og med 30. juni 1996 med følgende endringer:

1) Punkt 4.1.

For forpleiningsselskapene og forpleiningsansatte i operatørselskapene gjelder: Lgr G – Servicearbeider utgår. Servicearbeider inntas som ny stillingskategori i Lgr F. Opprykk skjer i hht opprykksbestemmelsen. Teksten som oppregner hva som menes med servicearbeid utgår.

2) Punkt 4.1.

For oljeboringsbedriftene gjelder: Stillingskategorien Materialforvalter i Lgr C utgår. Materialforvalter inntas som ny stillingskategori i Lgr B. Opprykk skjer i hht opprykksbestemmelsen.

3) Punkt 4.1.

Ny bestemmelse pkt 4.1.10. skal lyde: For alle områder gjelder: Det utbetales et tillegg på kr 1.000,- pr år til arbeidstakere som har offentlig fagbrev i stillinger hvor fagbrev kreves.

4) Punkt 4.1.

Bestemmelsen for administrasjonspersonale i overenskomstens pkt 4.1 "Lønnsinnplassering for administrasjonspersonale foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold." utgår.

Ny bestemmelse for operatørselskapene ekskl. forpleining skal lyde: "Eventuell avvikende lønnsinnplassering for personell i de ulike kategorier, herunder kombinasjonsstillinger, foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold. "

5) Punkt 4.2.

Generelt tillegg, kr 3.850,-, tillegges lønnstabellens linje 2. Som ny lønnstabell fastsettes vedlagte lønnstabell.

6) Punkt 6.3.

I pkt 6.3. For oljeboringsbedriftene gjelder: økes kronesatsene fra kr 100,- til kr 110,- pr skift for stillingskategorien boredekkarbeidere og fra kr 80,- til kr 90,- pr skift for øvrige arbeidstakere.

7) Punkt 7.

Kronebeløpet i overenskomstens pkt 7. Skift/natt-tillegg endres fra kr 26,50 til kr 28,- pr time.

8) Punkt 20. Arbeidsgruppens størrelse skal lyde:

For oljeboringsbedriftene og forpleiningsselskapene gjelder: De tillitsvalgte kan, eventuelt gjennom sitt forbund, forlange forhandlinger hvis de mener at en arbeidsgruppe er for liten, slik at det medfører urimelig stort press eller at det går ut over sikkerheten. Tilsvarende gjelder dersom arbeidsforholdene endres i vesentlig grad.

9) Punkt 22. Reguleringsbestemmelse for annet avtaleår:

Før utløpet av 1. avtaleår, skal det opptas forhandlinger mellom NHO/OLF og OFS om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. juli 1995).

10) Punkt 24. Ikrafttreden – Varighet:

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 30. juni 1996 og videre 1 år om gangen dersom den ikke av en av partene blir sagt opp skriftlig med 2 – to – måneders varsel.

Øvrige krav fremsatt av OFS ved årets tariffrevisjon avvises.

11) Ikrafttredelse:

Overenskomsten gjøres gjeldende fra det tidspunkt kjennelsen blir avsagt.

Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt.

Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemnda's kjennelse foreligger.

Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer m v for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemnda's kjennelse foreligger.

3 PARTENES ANFØRSLER

3.1 OLJEARBEIDERNES FELLESSAMMENSLUTNING

3.1.1 Innledning

1) Tvistens parter

Oljearbeidernes fellessammenslutning (OFS) på den ene side og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) med Oljeindustriens Landsforening (OLF) på den annen side inngikk tariffavtale, sist i juni 1992. Avtalen var gyldig fram til 1. juli i år.

NHO er hovedsammenslutningen på arbeidsgiversiden med OLF som bransjeorganisasjonen. OFS er hovedsammenslutningen på arbeidstakersiden, og organiserer arbeidstakerne gjennom fagforeningsklubber på den enkelte bedrift som omfattes av avtalen.

Partene kom ikke fram til enighet under tariffrevisjonen våren 1994. OFS varslet plassfratredelse for ca. 100 medlemmer på plattformen Gyda.

NHO varslet lockout for ca. 3.600 arbeidstakere, noe som gjorde konflikten i Nordsjøen total.

2) Provisorisk anordning

Den obligatoriske mekling i tvisten førte ikke fram. 1. juli, like over midnatt, ble partene innkalt til kommunalminister Gunnar Berge, hvor de fikk beskjed om at et forslag om tvungen lønnsnemnd ville bli framsatt i statsråd samme dag.

Ved provisorisk anordning av 1. juli 1994 ble så arbeidskampen forbudt og tvisten mellom partene henvist til Rikslønnsnemnda for avgjørelse.

Reglene i lov om lønnsnemnd av 19. desember 1952 ble gitt anvendelse for tvisten.

Den provisoriske anordning trådte i kraft umiddelbart.

3.1.2 Rikslønnsnemndas kompetanse og formål med nemndsavgjørelsen

Rikslønnsnemndas kompetanse framgår av overnevnte lov samt av den provisoriske anordning.

Rikslønnsnemnda er gitt myndighet til å fastsette ny tariffavtale mellom partene.

Regjeringens forbud mot arbeidskamp ble begrunnet i de alvorlige konsekvenser en full arbeidsstans på norsk sokkel vil ha – den ville føre til nedstengning av alle felt på norsk sektor. Kommunaldepartementet viste videre til økonomiske konsekvenser en arbeidskonflikt på sokkelen ville få. Departementet pekte imidlertid også på den omstendighet at den olje og gass som ikke ville blitt tatt opp under en arbeidskonflikt ville bli tatt opp senere, og at den samlede virkning av en konflikt vil avhenge av framtidige faktorer. Det ble videre anført at en lengre arbeidskonflikt alvorlig vil svekke Norges troverdighet som sikker gassleverandør. Den kongelige resolusjon drøfter også forholdet mellom et forbud mot arbeidskamp og enkelte konvensjoner landet er bundet av. Uansett konvensjonsbrudd mente Kommunaldepartementet det var riktig å forby "streiken".

OFS hevder at den provisoriske anordning er ugyldig fordi Regjeringen ved denne har fratatt oljearbeiderne streikeretten. Streikeretten er en del av forenings/fagforeningsfriheten – en frihet/rettighet som ikke gyldig kan settes til side av Regjeringen i dette tilfellet.

Det vises her til vedlagte kopi av stevning datert 6. juli i år i sak mot Staten.

Dette er 7. gang Regjeringen eller Stortinget nytter tvungen lønnsnemnd for å løse en arbeidskonflikt i Nordsjøen. Alle hovedoppgjør siden 1980, med unntak av oppgjøret i 1992, er avsluttet på denne måte.

Lønnsforhandlinger mellom partene er en del av vårt demokratiske system. Det påligger partene en plikt å forhandle seg fram til en avtale. Arbeidskamp er en del av den frie forhandlingsretten. OFS mener at partene selv bør løse de prinsipielle spørsmål og detaljspørsmål tilknyttet tariffavtalene mellom partene. Dersom myndighetene vedvarende nekter partene å forhandle fritt og overlater til Rikslønnsnemnda å fastsette tariffavtaler mellom dem, undergraves den frie forhandlingsretten, og problemer som partene ellers ville løst blir enten feid under teppet eller skjøvet framover i tid til senere avtalerevisjoner.

OFS mener det er åpenbart at motparten spekulerer i Regjeringens bruk av tvungen lønnsnemnd. Dette så man både under forhandlingene, mekling og ved omfanget av den lockouten NHO gikk til.

På denne bakgrunn er det vesentlig at Rikslønnsnemnda tar OFSs krav opp til behandling og gir organisasjonen medhold i kravene. I motsatt fall vil enkelte krav være uregulerte partene imellom, mens andre krav nok en gang vil bli forskjøvet til framtidige tariffrevisjoner, og vil kunne bringe disse oppgjør opp i samme situasjon som dette.

3.1.3 Historisk bakgrunn for konflikten

OFS viser til anførsler under pkt 2. Myndighetenes vedvarende og konsekvente bruk av tvungen lønnsnemnd i forholdet mellom partene viser at retten til frie forhandlinger er fratatt de fagorganiserte i OFS. Dette er i seg selv uheldig og kritikkverdig. Det undergraver frie forhandlinger mellom partene. Praksisen er betenkelig ut fra et demokratisynspunkt. OFS mener dette også er ulovlig som stridende mot grunnleggende menneskerettigheter, retten til fritt å kunne delta i en fagforening. OFS vil videre peke på at et myndighetsdiktert forbud mot arbeidskamp med bruk av tvungen lønnsnemnd er ukjent i flere demokratiske stater.

Uansett fører myndighetenes konsekvente bruk av tvungen lønnsnemnd til et større ansvar for Rikslønnsnemnda fordi partene ikke gis muligheten til selv å løse problemer knyttet til tarifforhold.

OFS har påklaget myndighetenes brudd på ILO-konvensjoner til ILO. ILO har ved sine avgjørelser gitt OFS medhold. Det vises her til ILOs avgjørelser fra 1984, 1987 og 1991.

Myndighetenes vedvarende bruk av tvungen lønnsnemnd har undergravet de frie forhandlinger mellom partene i en slik grad at arbeidsgiversiden ikke går inn i reelle forhandlinger med OFS. Arbeidsgiverne har benyttet seg av dette, og har aldri beklaget eller kritisert myndighetenes bruk av tvungen lønnsnemnd.

Lønnsoppgjøret i 1990 endte i en arbeidskamp som nok en gang ble henvist til tvungen lønnsnemnd. Dette førte til så stor forbitrelse blant OFSs medlemmer at organisasjonen opplevde en "vill" streik. Også etter streiken var det bitre oppgjør mellom partene. Bakgrunnen for konflikten var også den gang at arbeidsgiverne nektet å forhandle med OFS – og altså spekulerte i en tvungen lønnsnemnd.

OFS har, etter initiativ fra ILO, tatt opp spørsmålet om prosedyre for å begrense ulempene for samfunnet ved en arbeidskamp i Nordsjøen. Initiativet ble avvist av NHO og Kommunaldepartementet.

I 1992 ble det inngått ny tariffavtale mellom partene. Avtalen hadde sin utløpsdato 30. juni i år. OFS sa opp avtalen den 29. april 1994. Det har deretter vært utvekslet krav mellom organisasjonene og avholdt forhandlingsmøter. Meklingsmannen mottok varsel om plassfratredelse 14. juni. Arbeidsgiversiden varslet deretter sin lockout.

3.1.4 Overenskomster mellom partene

Det er flere tariffavtaler mellom partene, jfr. arbeidstvistlovens §1 nr.8. Hovedavtalen (eller overenskomstens del I) har annen utløpsdato, og omfattes ikke av denne revisjon. I tillegg er det i overenskomstens del III inntatt 5 vedlegg. I tillegg er det "lokalavtaler" mellom partene, herunder avtale som omfatter Phillips-ansatte på land.

3.1.5 OFSs hovedkrav ved tariffrevisjonen 1.7.94

1) Pensjonsalder

OFS fremmer nedsatt pensjonsalder for offshorearbeid som sitt viktigste krav også ved denne tariffrevisjon. Kravet om nedsatt pensjonsalder har vært et hovedkrav for organisasjonen. Pensjonsalderen har vært omhandlet av Rikslønnsnemnda, så tidlig som i 1980. Kravet bygger på erkjennelsen av at offshorearbeidet er så byrdefullt at et flertall av arbeidstakerne ikke når pensjonsalderen.

Ulemper for arbeidstakere ved arbeid i Nordsjøen er av en særegen karakter. Arbeidstidens årlige og gjennomsnittlige lengde er som for skiftarbeidere med kontinuerlig skift og tilsvarende. I tillegg må offshorearbeideren oppholde seg på installasjonen også i fritiden under oppholdsperioden. Virksomheten på installasjonene er ikke uten risikomomenter. Det samme gjelder transporten ut. I tillegg kommer de "vanlige" ulemper som skiftarbeid og arbeidspendling fører med seg. I løpet av et arbeidsliv blir belastningen ved arbeid offshore langt større enn ved industriell produksjon/virksomhet i land. Situasjonen blant eldre arbeidstakere i virksomheten illustrerer dette. Lavere pensjonsalder er således en nødvendighet.

Andre og sammenlignbare arbeidstakergrupper har lavere pensjonsalder. Rettferdsbetraktninger tilsier at oljearbeidere også gis slik lavere pensjonsalder. De operatøransatte oljearbeidere har idag en pensjonsalder på 65 år. I enkelte selskaper gis det i praksis mulighet for frivillig pensjonering også på et tidligere tidspunkt. Arbeidstakere ansatt i service- og kontraktorselskaper har ikke slike pensjonsordninger. På dette punkt tilsier også likhetsbetraktninger at offshorearbeiderne gis like vilkår.

2) Overenskomstens virkeområde

Virkeområdet for tariffavtalen må endres idet utviklingen offshore bl a krever større mobilitet og fleksibilitet av de ansatte. I denne prosess vil arbeidstakere for kortere eller lengre perioder, arbeide på land. Disse arbeidstakere har i så fall krav på å være omfattet av tariffavtale.

3) Sosial dumping/Sysselsetting

Oljeindustrien i vår del av Nordsjøen var tidligere igjennom en "fornorskningsfase" hvor det var et uttalt mål for myndighetene og for selskapene at norske arbeidstakere ble sysselsatt offshore og at norske selskaper fikk oppdrag i og oppdrag med tilknytning til oljevirkksomheten på norsk sektor. Oljeindustrien i vår del Nordsjøen er nå i en fase hvor den internasjonaleseres. Denne utvikling er også knyttet opp til EØS-avtalen.

OFS kan ikke akseptere at det skjer en undergraving av tariffavtalen og av medlemmenes arbeidsplasser ved at det gjennom entrepriser eller ved arbeidskraftinnleie etableres dårligere lønns- og arbeidsvilkår.

En slik praksis fra oljeselskapenes side vil også være illojalt etter tariffavtalen.

Stortinget har vedtatt lov mot "sosial dumping". En samsvarende bestemmelse som søker å motvirke sosial dumping bør da også inn i tariffavtalen.

4) Økonomiske krav

Lønnsutviklingen innen tariffområdet har sakket akterut i -80 og -90 åra. Det er derfor krevd et generelt tillegg på 4 pst for delvis å kompensere dette. Lønnsøkningen kreves gjort gjeldende fra 1. juli i år.

Vedlagt følger oversikt over den økonomiske utvikling for overenskomstens område.

I tillegg kreves det endringer på enkelte tekniske bestemmelser. Disse endringer framgår av OFSs forslag til ny tariffavtale.

5) Endret utløpsdato

OFS krever utløpsdato for tariffavtalen endret til 31. mars 1996. Dette samsvarer med den utløpsdato som tidligere gjaldt. Dato samsvarer også med de andre oppgjør i industrisektoren. Dette også for å unngå at oppgjøret blir henvist til tvungen behandling i Rikslønnsnemnda med en provisorisk anordning. Det har også vist seg praktiske vansker med utløpsdatoen på grunn av tariffert ferieavvikling.

(Forøvrig vises til vedlagte forslag til ny tariffavtale.)

3.1.6 Oppsummering – avsluttende merknader

OFS ber Rikslønnsnemnda ta stilling til de krav organisasjonen har framsatt, og ikke skyve de problemer som kravene er et uttrykk for ut til kommende tariffrevisjoner.

OFSs viktigste krav er en nedsettelse av pensjonsalderen.

OFS krever endring i virkeområdebestemmelsen slik at personell som arbeider på land i kortere og lengre tid ikke skal stå utenfor tariffavtalen.

Kravet om videre endring i virkeområdebestemmelsen presiserer kravet til lojalitet om tariffavtaleforholdet mellom partene m.o.t. "sosial dumping" via underleverandører/kontraktører og via innleie av arbeidskraft.

3.2 OLJEINDUSTRIENS LANDSFORENING

3.2.1 Tvistesaken

Rikslønnsnemnda har til behandling tariffoppgjøret mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) med underliggende avdelinger/foreninger av forbundet på den ene side og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/Oljeindustriene Landsforening (OLF) og de i foreningene stående operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningsselskaper på den annen side.

Det har vært meklet i tariffoppgjøret mellom partene 28., 29. og 30. juni 1994. Enighet ble ikke oppnådd.

Partene ble ved avslutningen av meklingen innkalt til møte hos Kommunal- og arbeidsministeren som meddelte at Regjeringen den påfølgende dag, 1. juli 1994, var innstilt på å fatte beslutning om tvungen lønnsnemnd i arbeidstvisten mellom partene.

På dette grunnlag ble partene anmodet om å avstå fra å iverksette den varslede arbeidsstans.

OLF meddelte på vegne av de berørte medlemsbedriftene at den varslede lockout ikke ville bli iverksatt.

OFS meddelte at streik ville bli iverksatt for forbundets medlemmer på "Gyda"-feltet i hht plassoppsigelsen.

Fredag 1. juli 1994 kl. 11.00 ble det så i ekstraordinært statsråd ved provisorisk anordning vedtatt lønnsnemndsbehandling av arbeidstvisten mellom partene.

Arbeidet på "Gyda"-feltet ble gjenopptatt utover ettermiddagen den 1. juli 1994.

3.2.2 Historikk

Mange av lønnsoppgjørene mellom OFS og OLF er tidligere blitt fastsatt av Rikslønnsnemnda.

En del av de problemstillinger som tidligere kunne synes å være grunnlaget for arbeidstvistene, og som Rikslønnsnemnda's nøytrale medlemmer påpekte i sine avsluttende merknader til kjennelsen i 1986, har partene gjennom frivillige forhandlinger funnet akseptable løsninger på. Det pekes her på det omfattende ekstraordinære samordningsoppgjøret pr 1/11-1987, hvor partene tok direkte utgangspunkt i Rikslønnsnemnda's merknader fra 1986 og gjennomførte en samordning og harmonisering av avtaleverket på tvers av områdene operatør-, oljeborings- og forpleiningsvirksomhet.

Et annet typisk trekk, som også Rikslønnsnemnda's nøytrale medlemmer omtalte i 1986, er at kravene vanligvis har vært langt mer omfattende både med hensyn til tariffmessige endringer og kostnadmessige konsekvenser, enn det som har vært tilfelle for lønnsoppgjør innen fastlands-Norge. Arbeidsgiversiden konstaterer at dette også er situasjonen gjennom de krav som er reist ved årets oppgjør.

Hertil kommer at organisasjonsforholdene innenfor de aktuelle avtaleområder er sammensatte og kompliserte. Arbeidsgiversiden må konstatere at det ikke er enkelt å samordne interessene til tre ulike arbeidstakerorganisasjoner. I lønnsoppgjørene vektlegges ulike satsningsområder. Mulighetene for å finne forhandlingsmessige løsninger begrenses således også av konkurranseforholdene mellom organisasjonene.

3.2.3 Den økonomiske bakgrunn for inntektsoppgjørene 1994

Etter perioden på slutten av '80-tallet med lovregulering av lønns- og aksjeinntekter i Norge har vi gradvis fått en omlegging til lavere lønns- og prisvekst enn det som kjennetegnet mesteparten av 1970- og 80-årene.

Utviklingen i norsk økonomi var i 1970- og 80-årene i utakt med utviklingen hos våre viktigste handelspartnere. Resultatet var en betydelig svekkelse av norsk konkurransevne med tap av markedsandeler og tap av arbeidsplasser.

Fra slutten av 1980-tallet registreres en bedring av norsk konkurranseevne. Bedringen har fortsatt også i '90-årene. Således legger det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene i sin siste rapport til grunn at industriens kostnadmessige konkurranseevne siden 1988 og frem til i dag har styrket seg med nesten 11 pst.

Imidlertid var svekkelsen av konkurranseevnen gjennom 1970- og 1980-årene så betydelig, at lønns- og prisveksten gjennom resten av '90-årene må ligge under lønns- og prisveksten hos våre handelspartnere for at konkurranseevnen skal gjenvinnes, slik at det kan skapes varig grunnlag for vekst i sysselsettingen.

Lønnsnivået i Norge ligger ennå tildels betydelig over lønnsnivået hos våre viktigste handelspartnere. Imidlertid har utviklingen vist at det er mulig å bedre konkurranseevnen og kjøpekraften, og samtidig videreføre en lav lønns- og prisvekst.

Det tekniske beregningsutvalget for lønnsoppgjørene legger til grunn at lønnsveksten hos våre viktigste handelspartnere fra 1993 til 1994 vil ligge på omlag 3 pst.

Med en prisvekst i Norge som snart nærmer seg 1 pst-tallet, vil vi med en lønnsvekst fra 1993 til 1994 godt under 3 pst legge ytterligere grunnlag for bedring i konkurranseevnen samtidig som kjøpekraften bedres for de fleste grupper. Et vedvarende lavt rentenivå gir nå impulser til økt forbruk som etter hvert må forventes å gi positive effekter for sysselsettingen.

3.2.4 Oppgjørsformen for lønnsoppgjørene i 1994

I 1994 var det etter vanlig mønster igjen hovedrevisjon for de fleste avtaleområder. For første gang siden 1986 ble hovedrevisjonen i NHO-området gjennomført ved forbundsvise forhandlinger. I privat sektor for øvrig foregår oppgjørene hvert år bransjevist/forbundsvist. I hovedoppgjørene i stat og kommune er det alltid sentrale forhandlinger.

For sokkeloppgjørene representerer årets oppgjørsform den endring i forhold til sentrale oppgjør at det blir færre direkte bindinger for de ulike parter i oppgjøret.

3.2.5 Oppgjørene i NHO-området

De forbundsvise oppgjørene i NHO-området ble innledet 14. mars mellom Fellesforbundet og Teknologibedriftenes Landsforening (TBL) om revisjon av verkstedsoverenskomsten. På en del andre områder ble det også startet forhandlinger umiddelbart etter at forhandlingene om verkstedsoverenskomsten var startet. Dette gjaldt bl a hotell- og restaurant, kontor- og lageransatte, transport, byggeindustrien m v.

Et viktig punkt tidlig i forhandlingene mellom Fellesforbundet og TBL var statlig medfinansiering av avtalefestet pensjon (AFP) for 64-åringene. Partene tok opp dette spørsmålet i brev av 18. mars til Statsministeren.

Etter at spørsmålet om statlig medfinansiering av 64-åringer innenfor AFP-ordningen i privat sektor var avklart, fortsatte forhandlingene mellom Fellesforbundet og TBL. Den 25. mars ble det brudd i forhandlingene og oppgjøret gikk til mekling. Samme dag ble det også brudd i forhandlingene i hotell- og restaurantnæringen og for kontor- og lageransatte. Den 11. april satte Riksmeklingsmannen frem et forslag til løsning mellom Fellesforbundet og TBL som ble anbefalt av partene. Meklingsforslaget ble godkjent ved uravstemning 6. mai.

Meklingsforslaget innebærer bl a følgende tillegg/endringer:

- et generelt tillegg på kr 1,- pr time fra 1. april.
- øking i overtidssatsen (fra 40 til 50 pst) for de to første timene.
- skifttillegg økes med gjennomsnittlig 5,1 pst.

Videre ble partene enige om å nedsette et utvalg til å drøfte spørsmål vedrørende arbeidstid, overtid, skift og midlertidige ansettelser. Det ble ingen endringer i lønnsgarantiordningen. Det ble heller ingen endringer i reglene for de lokale forhandlingene. De skal fortsatt skje ut fra den økonomiske situasjon i den enkelte bedrift og følge de retningslinjene partene tidligere har blitt enige om.

Resultatet av oppgjøret for verkstedsoverenskomsten trakk opp et hovedmønster som i store trekk også ble resultatet i forhandlingene for de andre overenskomstene innen NHO-området.

For mange overenskomster innen privat sektor ble det brudd i forhandlingene og oppgjørene gikk til mekling. Likevel ble det ingen omfattende konflikter. Norsk Transportarbeiderforbund tok imidlertid ut om lag 1000 godsspeditører i en streik som varte i 14 dager.

3.2.6 Tariffrevisjonen pr 1/7-1994 mellom NHO/OLF og OFS

1) Overenskomstforholdene på faste innretninger på sokkelen

For de virksomheter på faste innretninger som står tilsluttet Oljeindustriens Landsforening (OLF) og hvor OLF er part i overenskomstene sammen med Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), eksisterer det følgende overenskomster:

- Overenskomst for operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningsselskaper hvor Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) er part på arbeidstakersiden.
- Overenskomst for operatørselskaper hvor Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (LO/NOPEF) er part på arbeidstakersiden.
- Overenskomst for oljeboringsbedrifter hvor LO/NOPEF er part på arbeidstakersiden.
- Overenskomst for forpleiningsselskaper hvor LO/NOPEF er part på arbeidstakersiden.
- Overenskomst for operatørselskaper hvor Norges Arbeidslederforbund (NALF) er part på arbeidstakersiden.

Innen NHO/OLF's avtaleområder på sokkelen er det således overenskomster med tre konkurrerende arbeidstakerorganisasjoner som i hovedsak organiserer samme type arbeidskraft. Overenskomstene er i form og innhold like, med de unntak som følger av den avtalte lønnsdifferensiering for ulike stillingsgrupper, samt enkelte særegenheter innen hvert enkelt område som følge av driftsmessige ulikheter.

2) Grunnlaget for tariffrevisjonen pr 1/7-1994 mellom NHO/OLF og OFS

OLFs medlemsbedrifter har igangsatt kostnadsreducerende tiltak for å styrke norsk oljeindustri konkurransekraft internasjonalt. Norsk oljeindustri konkurrerer med stadig nye områder. En overordnet målsetting er å gjenreise og bedre norsk oljeindustri konkurransevne internasjonalt.

Arbeidsgivernes målsetting ved årets oppgjør er således å gjennomføre et oppgjør basert på den situasjon næringen i dag befinner seg i.

Retningsgivende for oppjøret vil også være de retningslinjer NHOs Hovedstyre har lagt til grunn for årets oppgjør.

Arbeidsgiversiden legger til grunn at norsk oljeindustri har et for høyt kostnadsnivå. Oppjøret må finne sted innenfor samfunnsmessige rammer. Eventuelle endringer i overenskomsten skal bidra til forenklinger og reduksjon av det totale kostnadsnivå i norsk oljeindustri.

3) Forløpet av tariffrevisjonen pr 1/7-1994 mellom OFS og NHO/OLF

Tariffrevisjonen ble innledet ved at OFS den 26. april 1994 sa opp gjeldende overenskomst mellom partene til utløp 30. juni 1994.

1. juni 1994 ble det innledet parallelle forhandlinger med OFS, NOPEF og NALF. I åpningsmøtet presenterte OFS forbundets krav.

OLF reiste ikke konkrete krav i åpningsmøtet, men vektla de synspunkter som fremgår foran om grunnlaget for tariffrevisjonen pr 1/7-1994 mellom NHO/OLF og OFS.

Forhandlingene fortsatte 6. og 7. juni. NHO/OLF reiste krav om at OFS måtte frafalle sitt krav om lavere pensjonsalder og innføring av tjenstepensjonsordninger i selskaper hvor slike ikke finnes, før det kunne forhandles om OFS's øvrige krav.

OFS fastholdt pensjonskravet som forbundets viktigste krav ved årets tariffrevisjon, og valgte å bryte forhandlingene ved å stå fast på kravet.

Den 8. juni 1994 meddelte OFS plassoppsigelse for forbundets medlemmer på "Gyda"-feltet.

Den 13. juni 1994 meddelte OLF plassoppsigelse for ca. 3600 medlemmer av OFS på de øvrige felt på sokkelen.

Riksmeklingsmannen la ned forbud mot arbeidsstans i brev av 10. juni 1994.

Resultatet av forhandlingene med de ulike organisasjonene var at det ble inngått ny tariffavtale med LO/NOPEF, mens oppgjørene med OFS og NALF gikk til megling.

4) Forløpet av meklingen mellom OFS og NHO/OLF

Også under meklingen fastholdt OFS pensjonssaken som hovedkravet det måtte finnes løsninger på.

NHO/OLF la til grunn som sine standpunkter at det ikke er grunnlag for å forhandle kollektivt om pensjonsalder og tjenestepensjonsordninger i tilknytning til en tariffrevisjon.

Meklingen ble fastlåst omkring dette hovedspørsmålet.

Riksmeklingsmannen fant ikke grunnlag for å mekle på OFS's øvrige krav.

I brev til Riksmeklingsmann av 21. juni 1994 begjærte OFS meklingen avsluttet med 4 dagers frist regnet fra 26. juni 1994.

Riksmeklingsmannen konstaterte at det ikke var mulig å fremsette noe meklingsforslag som kunne forventes å bli anbefalt av begge parter.

5) Vurdering av OFS's krav

OFS's krav ved årets tariffrevisjon er omfattende.

Kravene bidrar ikke til å bygge opp under den pris- og lønnsutvikling vi har fått til i Norge de siste 5–6 år.

OFS har gjennom en egen utredning som ble fremlagt under forhandlingene fått beregnet pensjonskravet til alene å utgjøre en kostnadsøkning på omlag 12,5 pst.

OFS har dessuten reist krav om 4 pst generelt tillegg til lønnsatsene fra 1. juli 1994.

Kravene til justering av tekniske bestemmelser og endringer innenfor lønssystemet går langt utover de rammer som er naturlig å legge til grunn ved årets oppgjør.

OFS har innenfor området sysselsetting reist krav som vil medføre at organisasjonene gjennom avtaler griper inn i saksanliggender som i dag tilligger den enkelte bedrift å ta stilling til i samarbeid med de tillitsvalgte.

OFS har innenfor området fagopplæring/kompetansehevning reist krav om avtaleregulering av forhold som bl a allerede er hjemlet i tidligere inngåtte avtaler mellom partene og i avtaleverket for øvrig.

6) Nærmere om pensjonskravet

OFS krever tariff-festing av eksisterende tjenstepensjonsordninger innenfor tariffområdet, samt at det etableres tjenstepensjonsordninger i selskaper hvor slike ordninger ikke finnes.

OFS krever videre at pensjonsalderen for ansatte i petroleumsvirksomheten offshore reduseres til 60 år med mulig fleksibilitet til fratreden mellom 57 og 62 år.

Dagens ordninger for medlemsbedriftene innenfor det aktuelle avtaleområdet er som følger:

Operatørselskapene har i medhold av godkjent særaldersgrense gjeldende for arbeidstakere på faste oljeinstallasjoner til havs, innført 65 års pensjonsalder og tjenstepensjonsordninger som administrative ordninger i den enkelte bedrift.

Innen oljeboringsbedriftene og forpleiningsselskapene er det med unntak av to selskaper ikke innført kollektive tjenstepensjonsordninger. I samtlige av disse selskapene er pensjonsalderen 67 år. Arbeidstakerne er tilmeldt AFP-ordningen, – ordningen med avtalefestet pensjon, som gir arbeidstakerne rett til å gå av med AFP-pensjon fra fylte 64 år.

NHO/OLF avviser pensjonskravet med følgende begrunnelse:

Fastsetting av generell pensjonsalder i Norge er et offentlig anliggende som ikke kan behandles innenfor en enkelt bransje i et tariffoppgjør. Den sosialpolitiske utvikling i Norge må samordnes av myndighetene innenfor helhetsvurderinger som har et videre samfunnsmessig perspektiv enn den del av sokkelvirksomheten som står tilsluttet Oljeindustriens Landsforening.

Eksempel på koordinert utvikling gjennom de senere år, – hvor myndighetene har støttet opp om utviklingen og bidratt med offentlige midler til medfinansiering, er ordningen med

avtalefestet pensjon – AFP, som er blitt en lik ordning for privat og offentlig sektor av norsk arbeidsliv.

Myndighetene har i prosessen knyttet til utviklingen av AFP-ordningen sterkt poengtert at denne ordningen ikke må få konsekvenser for den generelle pensjonsalderen.

OLF som tariff-fellesskap kan ikke forplikte den enkelte medlemsbedrift i spørsmål knyttet til private tjenstepensjonsordninger. Slike spørsmål er av omfattende økonomisk karakter og gir langsiktige økonomiske bindinger. Det er vanlig at slike beslutninger fattes på styreplan i bedriftene.

Det er ikke aktuelt å tariff-feste denne type ordninger i tariffavtale mellom partene.

NHO/OLF legger til grunn at ulike problemstillinger knyttet til at arbeidsstokken på sokkelen eldes er tatt opp politisk ved merknader fra kommunalkomiteén i Innst. S. nr 77. til Stortingsmelding nr 51 (1992–93) om sikkerhet og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten.

På bakgrunn av kommunalkomiteéns merknader har Kommunal- og arbeidsdepartementet bedt Oljedirektoratet om bl a å kartlegge årsakene til at helsesertifikat tapes før oppnådd pensjonsalder.

7) Generelt lønnstillegg

OFS krever at lønssatsene skal økes med 4 pst fra 1. juli 1994.

NHO/OLF avviser kravet idet en finner at det går langt utover den lønnsøkning som det er grunnlag for ved årets oppgjør.

Til sammenlikning ble det fra 1/4–1994 gitt et generelt tillegg innenfor verkstedsindustrien på kr 1,- pr time, mens det i oppgjørene i offentlig sektor fra 1. mai 1994 ble gitt et generelt tillegg på alle trinn på hovedlønnstabellen på kr 2.100,- pr år.

NHO/OLF er innstilt på å øke lønssatsene med kr 3.850,- pr år inklusive sokkel-kompensasjon og feriepenger.

NHO/OLF legger til grunn at tilbudet om generelt tillegg sammen med andre forbedringer vil gi et oppgjør for sokkelvirksomheten som samsvarer med NHO/OLFs målsetting for oppgjøret.

8) Justering av tekniske bestemmelser og endringer i lønssystemet

OFS har reist en rekke krav til justeringer i tekniske bestemmelser og endringer i lønssystemet med tilhørende store kostnadsøkninger for bedriftene.

NHO/OLF finner grunnlag for å innfri enkelte av de krav som OFS har reist. En del av kravene avvises med den begrunnelse at de går for langt og vil sprengte rammene for årets oppgjør.

NHO/OLF fremsetter dessuten tilbud om enkelte andre forbedringer innenfor overenskomsten.

Etter dette blir de samlede endringer som følger:

Servicearbeider innen forpleining rykker opp fra lønnsgruppe G til lønnsgruppe F i hht opprykksbestemmelsen. Samtidig utgår for forpleiningsselskaper og forpleining i operatørselskap i sin helhet teksten som oppregner hva som menes med servicearbeid.

Materialforvalter innen boring rykker opp fra lønnsgruppe C til lønnsgruppe B i hht opprykksbestemmelsen.

- et utbetales et tillegg på kr 1.000,- pr år til arbeidstakere som har offentlig fagbrev i stillinger hvor fagbrev kreves.
- Boreslamtillegget påplusses kr 10,- pr skift i hht gjeldende bestemmelser.
- Skift/natt-tillegget økes med kr 1,50 pr time.

OFS har reist krav om at enkelte stillinger skal omplasseres til en høyere lønnsgruppe. Dette gjelder bl a stillingskategoriene sykepleiere og hjelpearbeidere.

NHO/OLF ønsker ikke å ta stilling til omplassering av enkelt-kategorier, men fremsetter isteden tilbud om en noe mer fleksibel innplasseringsordning enn det som følger av gjeldende overenskomst.

NHO/OLF ønsker å bygge videre på den ordning som ble innført for administrasjonspersonale pr 1/7-1992 og som har følgende ordlyd inntatt i overenskomstens pkt 4.1:

"Lønnplassering for administrasjonspersonale foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold."

NHO/OLF foreslår at ordningen for administrasjonspersonale tas ut og gjøres generell for alle stillingskategorier innenfor området operatørvirksomhet.

Nevnte ordlyd for administrasjonspersonale går etter dette ut og endres til:

"Eventuell avvikende lønnsinnplassering for personell i de ulike kategorier, herunder kombinasjonsstillinger, foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold."

NHO/OLF legger etter dette til grunn at det innføres en ordning med mulighet til bedriftsvis innplassering av stillingskategorier etter kriteriene i den ordlyd som inntas i overenskomsten.

NHO/OLF foreslår videre at pkt 20, Arbeidsgruppens størrelse, endres på den måte at også arbeidstakernes fagforbund kan bringes inn i forhandlinger om arbeidsgruppenes størrelse innenfor oljeborings- og forpleiningskontrakter. I dag er retten til slike forhandlinger begrenset til de tillitsvalgte på den enkelte bedrift.

Den justerte ordlyden i overenskomstens pkt 20 blir etter dette som følger:

"De tillitsvalgte kan, eventuelt gjennom sitt forbund, forlange forhandlinger hvis de mener at en arbeidsgruppe er for liten, slik at det medfører urimelig stort press eller at det går ut over sikkerheten. Tilsvarende gjelder dersom arbeidsforholdene endres i vesentlig grad."

9) Reguleringsbestemmelse for annet avtaleår og varighetsbestemmelse

NHO/OLF legger til grunn at reguleringsbestemmelse for annet avtaleår i tariffperioden 1994-1996 inntas med samme ordlyd som i tariffperioden 1992-1994 med nødvendige tidspunktendringer.

NHO/OLF legger videre til grunn at varighetsbestemmelsen endres med nødvendige tidspunktendringer slik at utløp av overenskomsten blir 30. juni 1996.

4 RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

4.1 DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Medlemmene Rieber-Mohn, Evensen og Strøm skal bemerke:

Om den økonomiske situasjonen vises det til partenes redegjørelse, til Nasjonalbudsjettene for 1994 og 1995, til Rapport nr 1/94 fra Det Tekniske Beregningsutvalget og til "Konjunkturutsikter" i Økonomiske Analyser nr 6 1994 fra Statistisk sentralbyrå.

4.1.1 Internasjonal økonomi

Etter at OECD-landene, og spesielt EU-landene, har vært gjennom den kraftigste nedgangskonjunkturen siden den andre verdenskrigen, tyder mye på at bunnen er nådd i mange land.

BNP-veksten i USA hittil i år har vært relativ høy og prognosene for resten av året peker mot fortsatt høy vekst. Veksten i 1995 kan bli noe dempet på grunn av renteøkninger for å hindre økt inflasjon.

Veksten i eksport og privat konsum har gitt høy BNP-vekst i Japan. Investeringene er imidlertid fallende og kan bety at veksten blir noe dempet i 1995. Japan og USA er inne i samtaler om fjerning av handelshindringer. Foreløpig ser det ut til at disse samtalen har kjørt seg fast. Opprettholdelse av handelshindringer og en eventuell iverksettelse av nye handelshindringer kan endre vekstutsiktene for begge landene, og dermed også for verdensøkonomien.

Etter magre år i Europa, med nedgang i BNP i flere land, venter en at veksten i de fem største landene i EU vil bli positiv i år. Mye tyder på at denne positive veksten også vil fortsette gjennom 1995.

I våre to naboland, Sverige og Danmark, ligger det også an til å bli en positiv utvikling. Sverige har vært gjennom en hestekur og svensk økonomi må slite med store budsjettunderskudd i en lang tid fremover. Eksporten og industriproduksjonen har imidlertid vist en positiv utvikling i det siste, noe som kan bidra til vekst i BNP. Veksten i Danmark tok seg opp i annen halvdel av 1993, først og fremst som en følge av konsumvekst. Eksporten har vist en fallende tendens inntil i det siste. Det ventes et oppsving i eksporten som sammen med fortsatt vekst i privat og offentlig konsum, kan gi høy BNP-vekst også i det kommende året.

Det er altså mye som tyder på et oppsving i den internasjonale økonomien. Dette oppsvinget kan få positive virkninger på den norske økonomien i året som kommer, bl a

kan en vente at etterspørselen etter olje og gass vil øke og gi grunnlag for en noe høyere oljepris enn under de internasjonale nedgangstidene i det siste. På den annen side er oppsvinget ikke sterkere enn at en noterer som en gevinst at noen land snur en nedgang i BNP til en oppgang. Flere land har også annonsert at økt inflasjon – som gjerne kommer ved et økonomisk oppsving – vil bli møtt med pengepolitiske inngrep som f.eks. økte renter. Slike renteøkninger vil dempe den økonomiske veksten. Som nevnt har et slikt inngrep funnet sted i USA i år og pengepolitiske innstramminger – utløst av frykten for økende inflasjon – var også en viktig grunn til at det moderate økonomiske oppsvinget i EU-landene fra 1986 til 1989 ble dempet og snudd til nedgangstider. Det er også grunn til å understreke at den internasjonale økonomiske oppgangen ikke har redusert arbeidsledigheten nevneverdig i mange land. Arbeidsledigheten ser ut til å ha bitt seg fast på et høyt nivå.

4.1.2 Norsk økonomi

Det er oppgangstider i norsk økonomi. Investeringer i oljesektoren og i fastlands-Norge har bidratt til denne veksten. I 1993, og – spesielt – i 1994 har imidlertid først og fremst veksten i privat forbruk bidratt mest til en høyere BNP-vekst. En viktig grunn til denne veksten er reduserte renter og dermed mindre rentebyrder for husholdninger med gjeldsbyrder. Økte realinntekter har også gjort at det private forbruket har økt. Det offentlige forbruket økte markert både i 1991 og 1992, men har i det siste gitt svakere vekstbidrag til den totale økonomien. Eksporten av olje og gass har vokst sterkt, men også eksporten av tradisjonelle eksportvarer har vist tendenser til vekst. Både Statistisk sentralbyrå og Norges Bank venter at de innenlandske vekstimpulsene vil vedvare gjennom resten av 1994 og 1995. I tillegg vil oppgangen i den internasjonale økonomien bidra til at oljeprisen holder seg opp eller stiger. Dessuten venter en at den internasjonale oppgangen vil gi positive virkninger på eksporten av andre varer enn olje og gass. For 1994 regner Statistisk sentralbyrå med et overskudd i driftsregnskapet med utlandet på hele 19 milliarder kr. For 1995 ventes det at dette overskuddet vil stige ytterligere til vel 26 milliarder kr. Til tross for den økonomiske oppgangen er arbeidsledigheten fortsatt høy.

Renten – f.eks. uttrykt ved obligasjonsrenten – har siden 1. kvartal i år sluttet å falle. I de siste månedene har den norske renten hatt en avvikende utvikling fra noen av rentene i Europa. Ved starten av 1994 var den norske obligasjonsrenten 1/2 prosentpoeng under den tyske, mens den i slutten av september var 1,5 prosentpoeng høyere enn den tyske. Årsakene til denne renteutviklingen er flere. For det første har renten i det viktige samhandelslandet Sverige steget sterkt, noe som lett gir smitteeffekter til Norge. For det andre har Norges Bank valgt å la rentetilpasninger – og ikke intervensjoner i valutamarkedet – sørge for at verdien av den norske kronen holder seg konstant. I motsetning til i 1992 og 1993 – hvor Norges Bank kjøpte og solgte valuta for en verdi tilsvarende 50 milliarder kr netto, har Norges Bank i 1994 praktisk talt ikke intervensert i det hele tatt. Tendensene til flukten fra kronen og motvirkingen av dette gjennom høyere norske renter for å holde på kronene, kan skyldes at kapitalflytterne (innenlandske såvel som utlandske) frykter en endret fremtidig politikk i Norge, f.eks. som følge av et nei ved folkeavstemmingen i Norge den 28. november. Hvilke politikkenninger som eventuelt vil komme etter et nei eller ja i folkeavstemmingen, er ikke godt å si. Men grunnleggende

trekk ved den norske og den internasjonale økonomien peker i retning av oppgangstider og et betydelig overskudd i utenriksøkonomien neste år uansett utfall av folkeavstemmingen. En kan derfor ikke utelukke at renteoppgangen vil bli forbigående og ikke gi nevneverdige negative virkninger på den norske økonomien. På dette området er imidlertid den fremtidige utviklingen usikker.

I oljesektoren har det vært foretatt betydelige investeringer. Fremover vil oljesektoren bli preget av en innhøsting med betydelige oljeinntekter inntil produksjonen begynner å falle og reservene går tomme en gang etter århundreskiftet. En usikkerhetsfaktor er selvsagt oljeprisen. Et fall i denne i forhold til dagens nivå – og prognoser – vil redusere inntjeningen. Men dagens prognoser for oljeprisen innebærer at oljesektoren kan bidra med en betydelig valutainntjening i årene som kommer. Denne valutastrømmen vil bidra til overskudd i utenriksøkonomien og også til å styrke statens finanser. Det er imidlertid viktig å være klar over at oljeproduksjon innebærer en tapping av ikke-fornybare ressurser som før eller siden vil være tømt. Dersom landet ønsker å opprettholde inntekts- og forbruksmuligheter for kommende generasjoner, må inntjeningen i oljetidene benyttes til å styrke oppbyggingen av annen nasjonalformue som kunnskapskapital, realkapital og fordringer på andre land. Dersom økte oljeinntekter benyttes utelukkende til å øke inntektene og forbruket til de som er tilstede når oljeinntektene tjenes, vil kommende generasjoner få mindre inntekts- og forbruksmuligheter enn dagens inntektstakere og forbrukere.

En viktig grunn til overskuddet i utenriksøkonomien er som sagt økende olje og gasspriser. Men en lav prisstigning i Norge i forhold til i våre viktige samhandelsland har bedret den norske konkurranseevnen og inntil nylig også gjort at renten har falt i Norge og mer enn i andre land. Den bedre konkurranseevnen har gjort at utsiktene for eksport av mer tradisjonelle produkter ser lysere ut enn på en god stund. Moderasjonslinjen i inntektsoppgjørene har bidratt til den bedre konkurranseevnen. Selv om utsiktene for neste år ser lyse ut for norsk økonomi, er ikke oppgangen i den internasjonale økonomien sterkere enn at det lett kan oppstå nye problemer. Dessuten har variasjonene i norsk og andre lands økonomi på 1980-tallet vist at vegen er kort fra en solid BNP-vekst til tilbakegang i BNP. Det er derfor viktig å gå forsiktig frem også i moderate oppgangstider. Dessuten har en oljenasjon behov for å styrke oppbyggingen av annen kapital i takt med nedtappingen av oljereservene.

En fortsatt moderasjonslinje i inntektsoppgjørene kan bidra til makroøkonomisk stabilitet. Oppslutning om moderasjonslinjen kan kreve at ingen grupper i befolkningen oppnår eller bevilger seg selv ekstra store gevinster. Det kan imidlertid være en konflikt mellom mikroøkonomiske og makroøkonomiske formål med lønnsdannelsen. Fra et makroøkonomisk hensyn kan en moderasjonslinje – med full oppslutning – bidra til å sikre en makroøkonomisk stabilitet, noe som er viktig i en liten åpen og konkurranseutsatt økonomi som den norske. Men fra et mikroøkonomisk hensyn kan moderasjonslinjen føre til at en ikke får utnyttet lønns- og arbeidsvilkår til å bedre motivasjon og produktivitet til arbeidstakerne. Mikroøkonomiske hensyn kan kreve lønnsmessige tilpasninger for enkelte grupper som avviker fra den moderate lønnsmessige utvikling til hovedparten av

lønnstakerne. Fordelene med en firkantet praktisering av moderasjonslinjen må avveies mot fordelene ved å avvike fra moderasjonslinjen i enkelte tilfeller. For at ikke moderasjonslinjen skal brytes, er det viktig at avvikene fra moderasjonslinjen blir få, ikke for markante og kan begrunnes godt.

4.1.3 Lønnsoppgjøret 1994

I Nasjonalbudsjettet for 1994 (St.meld. nr 1 (1993–94)) anslo Regjeringen den gjennomsnittlige årslønnsvekst fra 1992 til 1993 til å være 2 1/2 pst. For 1994 la Regjeringen til grunn en gjennomsnittlig årslønnsvekst på 2 pst, mens konsumprisindeksen ble forventet å holde seg svært lav gjennom 1994 (anslag 1 3/4 pst). Siste prognose fra Statistisk sentralbyrå er en timelønnsvekst i 1994 på 2,8 pst og en konsumprisvekst på 1,3 pst.

Regjeringen fremhevet i Nasjonalbudsjettet for 1994 at det fortsatt er en sentral oppgave for inntektspolitikken å bidra til lav kostnadsvekst for å styrke sysselsettingen. Til tross for bedringen de senere år er det norske pris- og kostnadsnivå ifølge Regjeringen fortsatt for høyt, og det anses derfor nødvendig å dempe den nominelle lønnsveksten i Norge ytterligere. Det fremheves som særlig viktig at moderasjonslinjen får tilslutning fra alle grupper.

Fra Nasjonalbudsjettet siteres:

"For lønnskostnadsnivået har det i mange år vært foretatt internasjonale sammenlikninger for direkte og totale lønnskostnader pr time for industriarbeidere. Ifølge rapport nr 2 for 1993 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (NOU 1993: 26) var de totale arbeidskostnadene pr time for norske industriarbeidere – inkludert personalkostnader og trygdeavgifter – i 1992 om lag 18 pst. over gjennomsnittet for våre handelspartnere."

"Også om en inkluderer funksjonærene i en slik sammenlikning endrer det ikke det forholdet at norsk næringsliv fortsatt har et betydelig kostnadsproblem. Pris- og kostnadsveksten bør derfor også i årene framover være klart lavere enn hos våre handelspartnere. Dette ble ikke minst understreket av sysselsettingsutvalget."

I sysselsettingsutvalgets innstilling, NOU 1992: 26, ble det lagt særlig vekt på hvilken rolle inntektspolitikken kunne spille for å sikre sysselsettingen. For å skape et grunnlag for varig forbedring av sysselsettingen understreket sysselsettingsutvalget i sin rapport nødvendigheten av et «felles løft», og presenterte en samlet nasjonal strategi for dette oppsummert i solidaritetsalternativet. Inntektspolitikken inngår som et bærende element i denne strategien for å få til en tilstrekkelig bedring av den kostnadmessige konkurransevnen.

Regjeringen la i det økonomiske oppgjør for 1994 også til grunn at de offentlige budsjetter skulle brukes aktivt for å styrke sysselsettingen.

Fra Nasjonalbudsjettet siteres:

"Underskuddet på statsbudsjettet forhindrer imidlertid muligheten for en fortsatt sterk utgiftsvekst og skatte- og avgiftslettelser. Nødvendigheten av et stramt statsbudsjett gir lite rom for ytterligere statlige bidrag ved neste års tariffoppgjør. Opprettholdelse eller økning i kjøpekraften i 1993, en lav forventet prisvekst i 1994, moderate prisimpulser fra avgiftsopplegget for 1994 og reduserte renter letter imidlertid den økonomiske situasjonen for store lønnstakergrupper. Det er dermed et viktig ansvar for partene å medvirke til lønnsoppgjør som bidrar til den nødvendige konkurransevneforbedring også neste år. I de inntektsoppgjørene hvor myndighetene selv er part, legges det til grunn at lønnstilleggene ikke undergraver den solidariske linjen som en forventer at andre inntektsoppgjør vil følge."

I 1994 var det hovedrevisjon for de fleste avtaleområder. For første gang siden 1986 ble hovedrevisjonen i LO/NHO-området gjennomført ved forbundsvise forhandlinger. I privat sektor for øvrig foregår oppgjørene hvert år bransjevist og forbundsvist. I hovedoppgjørene i stat og kommune er det alltid sentrale forhandlinger.

1) Oppgjørene i privat sektor

LO/NHO-området

Representantskapet i LO behandlet kravene foran lønnsoppgjøret 17 januar.

Hovedpunktene i vedtaket var:

- økning av kjøpekraften for de lavere og midlere inntekter.
- videreføre, eventuelt videreutvikle, garantiordningene.
- varig statlig medfinansiering av avtalefestet pensjon for 64-åringene.
- lokale forhandlinger gjennomføres etter de bestemmelser og kriterier som er fastlagt i de enkelte avtaler.
- oppgjøret gjennomføres ved forbundsvise forhandlinger.

I NHOs hovedstyremøte 9 februar ble følgende hovedprinsipper lagt til grunn for oppgjøret:

- gjennom tariffoppgjørene legges forholdene til rette for lokal, bedriftsvis lønnsfastsettelse basert på bedriftenes økonomiske situasjon.
- det er særlig nødvendig å få utvidede og mer fleksible driftstider, fjerne lønnsbindende bestemmelser og utvikle tidsmessige lønssystemer.
- permanent statlig medfinansiering av avtalefestet pensjon også for 64-åringene.

- på bakgrunn av gjennomføringen av Reform 94 er det nødvendig at nye betalingsregler fastsettes gjennom årets oppgjør for lærlingene og at de får en betaling tilpasset den nye situasjonen.

De forbundsvise oppgjørene i LO/NHO-området ble innledet 14 mars mellom Fellesforbundet og Teknologibedriftenes Landsforening (TBL) om verkstedsoverenskomsten. På en del andre områder ble det også startet forhandlinger umiddelbart etter at forhandlingene om verkstedsoverenskomsten var startet. Dette gjaldt bla hotell- og restaurant, kontor- og lageransatte, transport, tekstil og bekledning.

Et viktig punkt tidlig i forhandlingene mellom Fellesforbundet og TBL var statlig medfinansiering av avtalefestet pensjon (AFP) for 64-åringene. Partene tok opp dette spørsmålet i brev av 18 mars til Statsministeren.

Den 22 mars var det et møte mellom Fellesforbundet/TBL og Statsministeren om AFP. Den 24 mars gikk det et brev til partene fra Statsministeren. I dette brevet heter det bl a:

"Regjeringen er innstilt på å foreslå at staten medfinansierer 40 pst av løpende AFP-pensjoner for 64-årige arbeidstakere i privat sektor, dvs at statens bidrag blir det samme som for 65- og 66-åringene. Forutsetningen for en slik medfinansiering er at oppgjøret legger til rette for fortsatt lav kostnadsvekst og bedring av konkurranseevnen, og dermed styrker grunnlaget for økt sysselsetting. Det er ikke aktuelt for Regjeringen i framtiden å medfinansiere ytterligere nedsettelse av aldersgrensen i AFP, dersom partene avtaler dette, eller å foreslå ytterligere endringer i skattereglene i en slik sammenheng."

Stortinget gjorde nødvendig vedtak om statlig medfinansiering 17 juni.

Etter at spørsmålet om statlig medfinansiering av 64-åringene innenfor AFP-ordningen i privat sektor var avklart, fortsatte forhandlingene mellom Fellesforbundet og TBL. Den 25 mars ble det brudd i forhandlingene og oppgjøret gikk til mekling. Samme dag ble det også brudd i forhandlingene i hotell- og restaurantnæringen og for kontor- og lageransatte. Den 11 april satte Riksmeklingsmannen fram et forslag til løsning mellom Fellesforbundet og TBL som ble anbefalt av partene. Meklingsforslaget ble godkjent ved uravstemming 6 mai.

Det ble enighet om følgende tillegg/endringer:

- et generelt tillegg på kr 1,- pr time fra 1 april
- økning i overtidssatsen (fra 40 til 50 pst) for de to første timene
- skifttillegg økes med gjennomsnittlig 5,1 pst

Videre ble partene enige om å nedsette et utvalg til å drøfte spørsmål vedrørende arbeidstid, overtid, skift og midlertidige ansettelse. Det ble ingen endringer i

lavlønnsgarantiordningen. Det ble heller ingen endringer i reglene for de lokale forhandlingene. De skal fortsatt skje ut fra den økonomiske situasjon i den enkelte bedrift og følge de retningslinjene LO og NHO tidligere har blitt enige om.

Resultatet av oppgjøret for verkstedsoverenskomsten trakk opp et hovedmønster, som i store trekk også ble resultatet i forhandlingene for de andre overenskomstene innen LO/NHO-området. Enkelte områder skiller seg ut. Dette gjelder bl a sjømenn i innenriksfart hvor lavlønnsgarantiordningen for fergetrafikken ble opphevet mot å innføre skifttillegg på kvelds- og nattferger og å gi kr 1,50 pr time i lønnsøkning på hurtigrutene. For aviser ble det gitt fire ekstra feriedager for ansatte med mer enn 10 års ansettelse istedenfor et generelt tillegg. For bussjåfører i rutebilselskaper (både LO- og YS-organiserte) ble det, som kompensasjon for at en fikk en felles overenskomst samt overenskomstmessige endringer, sammen med visse endringer i avtaleverket, gitt kr 2,50 pr time i Oslo og kr 2,75 utenfor Oslo.

For mange overenskomster ble det brudd i forhandlingene og de gikk til mekling. Likevel ble det ingen omfattende konflikter. Norsk Transportarbeiderforbund tok ut om lag 1000 godsspeditører i en streik som varte i 14 dager. Ved tobakksfabrikkene var det en 6 dagers lang streik.

Privat sektor utenom LO/NHO

I varehandelen ble Handel og Kontor og Handel- og Servicenæringens Hovedorganisasjon enige om et tillegg fra 1 april på kr 230,- pr måned eller kr 1,42 pr time. Det ble gjort visse endringer i tilleggene for ubekvem arbeidstid og i tidspunktene for når disse tilleggene trer i kraft. I kooperasjonen ble forslaget til tariffavtale forkastet ved uravstemming. Oppgjøret gikk til mekling. Den 17 juni anbefalte partene et forslag til avtale.

I forretnings- og sparebanker kom partene fram til en avtale som ga et generelt tillegg fra 1 mai på kr 2100,- pr år opp til lønnstrinn 23 (om lag kr 216 000) og 1 pst på de øvrige trinn.

I forsikringsvirksomheten er partene enige om et generelt tillegg fra 1 mai på 1,25 pst.

2) Oppgjørene i offentlig sektor

I staten ble det den 30 april enighet mellom Administrasjonsdepartementet og tjenestemennenes hovedsammenslutninger og Norsk Lærerlag om følgende:

- fra 1 mai gis det et generelt tillegg på alle trinn på hovedlønntabellen på kr 2100 pr år.
- med virkning fra 1 september skal det føres lokale forhandlinger innenfor en økonomisk ramme på 0,35 pst.
- med virkning fra 1 juli gjøres det endringer i lønnsrammesystemets oppbygging, beregnet til 0,2 pst pr dato.

Videre ble det avsatt 30 mill kroner til kompetanseutvikling. Leseplikt for lærere over 60 år er redusert.

Avtalen ble vedtatt av arbeidstakerorganisasjonene ved uravstemming 10 juni.

I kommunene ble partene enige om et generelt tillegg fra 1. mai på kr 2100 pr år. Med virkning fra 1 oktober skal det føres lokale forhandlinger innenfor en økonomisk ramme på 0,5 pst pr dato. Fem AF-K-forbund i helsesektoren, NSF, NOBI, NETF, NFF og NRF avviste forslaget. Tariffavtale for de nevnte forbund ble fastsatt ved kjennelser i Rikslønnsnemnda 25. oktober 1994. Forhandlingssammenslutningene LO-K og YS-K krevde, med hjemmel i reforhandlingsklausulen derved nye forhandlinger. Forhandlingene ble gjennomført 7. november. Partene kom da til enighet om ny tariffavtale med noen endringer.

3) Oppsummering

Privat sektor

Område LO/NHO

- Vedtak i Stortinget 17 juni 1994 om statlig medfinansiering med 40 pst av løpende AFP-pensjoner for 64-årige arbeidstakere i privat sektor
- Generelt tillegg på kr 1 pr time fra 1 april
- Økning i overtidssatsen (fra 40 til 50 pst) for de to første timene
- Skifttillegg økes med gjennomsnittlig 5,1 pst
- Et utvalg skal nedsettes for å drøfte spørsmål vedrørende arbeidstid, overtid, skift og midlertidige ansettelse
- Ingen endringer i lavtlønnsgaranti-ordningen
- Ingen endringer i reglene for de lokale forhandlinger

Ovennevnte punkter er resultatet av oppgjøret mellom TBL og Fellesforbundet. Oppjøret danner hovedmønsteret som grovt sett ble resultatet av forhandlingene for de ulike overenskomstene i LO/NHO-området.

Varehandelen

- Avtalt tillegg pr time fra 1 august 1994 på kr 1,42
- Visse endringer i tillegg for ubekvem arbeidstid, og i tidspunktene for når disse tilleggene trer i kraft

Forretnings- og sparebankene

- Generelt tillegg fra 1 mai på kr 2 100 pr år opp til lønnstrinn 23 (ca kr 216 000) og 1 pst på de øvrige trinn

Forsikringsvirksomhet

- Generelt tillegg fra 1 mai på 1,25 pst.

Offentlig sektor

Staten

- Fra 1 mai generelt tillegg på alle trinn på hovedlønnstabellen på kr 2 100 pr år
- Med virkning fra 1 september skal det føres lokale forhandlinger på 0,35 pst
- Med virkning fra 1 juli endringer i lønnsrammesystemets oppbygging beregnet til 0,2 pst pr dato
- 30 mill kroner avsatt til kompetanseutvikling
- Redusert leseplikt for lærere over 60 år

Kommunene

- Generelt tillegg fra 1 mai på kr 2 100 pr år
Med virkning fra 1 oktober skal det føres lokale forhandlinger innenfor en økonomisk ramme på 0,5 pst pr dato. Det ble senere foretatt noen endringer som følge av Rikslønnsnemndas kjennelser nr 1 og 5 av 25 oktober 1994, samt forhandlingene mellom LO-K og YS-K, og KS den 7. november.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, tar ovenstående til orientering.

4.2 ØKONOMISK RAMME: TILBUD OG KRAV

4.2.1 Kostnadene ved krav og tilbud i konflikten mellom OFS og NHO

1) OFS kravene

Kostnadsanslagene er basert på opplysninger fra OFS.

| Krav | Virkning på lønnsmassen i tariffområdet, prosent p årsbasis (1994) |
|--|--|
| Sykepleier fra lønnsgruppe B til lønnsgruppe A (100 personer) | 0,08 |
| Hjelpearbeidere til lønnsgruppe C etter 8 år (250 personer) | 0,20 |
| Kokk uten fagbrev fra lønnsgruppe F til C (31 personer) | 0,02 |
| Servicearbeidere fra lønnsgruppe G til F (840 personer) | 0,10 |
| Materialforvaltere fra lønnsgruppe C til B (50 personer) | 0,02 |
| Generelt tillegg | 4,00 |
| Skifttillegg fra kr 26,50 pr time til 20 pst av timesats, tilsvarer kr 37,09 pr time | 2,00 |
| SUM | 6,42 |

Virkningen i 1994 ved iverksettelse pr 1.7.1994 er anslått til 3,2 prosent.

I tillegg til disse kravene vil kravet om nedsettelse av pensjonsalderen innebære en betydelig heving av personellkostnadene i Nordsjøen. Det er vanskelig å anslå eksakt kostnadene ved innfrielse av kravet. Bortfall av kompensasjonen ved "Loss of Licence" ved innfrielse av pensjonskravet vil redusere kostnadene noe.

2) Tilbudet fra NHO

NHO har gitt et tilbud som for året 1994 summerer seg opp til omlag 2,5 prosent, inklusive ansiennitetsopprykk pr 1.1 1994. Eksklusive dette ansiennitetsopprykket er årsveksten anslått av NHO til 1,59 prosent.

Forskjellen mellom tilbud og krav er dermed ganske stor og beløper seg til et betydelig millionbeløp pr år. Selv om enkelte av kravene til OFS er relativt moderate rent

prosentmessig, må en ta i betraktning at de berørte arbeidstakere har en relativ høy lønn i utgangspunktet.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, tar ovenstående til orientering.

4.3 NÆRMERE OM DEN AKTUELLE TVIST

4.3.1 Generelt

Medlemmene Rieber-Mohn, Evensen og Strøm skal bemerke:

Ved avgjørelsen av den foreliggende tvist vil disse medlemmer ta utgangspunkt i den beskrivelse av Norges økonomiske situasjon som er gitt i avsnitt 4.1 foran, og at lyspunktene i situasjonen i noen grad antas å ha sammenheng med en moderasjonslinje som er fulgt ved de senere års lønnsoppgjør. En fortsettelse langs denne linje antas å være et særdeles viktig bidrag til å bedre konkurransevnen i norsk økonomi og øke sysselsettingen i årene som kommer. Disse medlemmer vil i tråd med dette også legge til grunn Stortingets forutsetning under behandlingen av 1994-budsjettet om en årslønnsvekst fra 1993 til 1994 på omlag 2 pst. De inngåtte tariffavtaler ved årets revisjon – i offentlig såvel som privat sektor – ligger i det alt vesentlige innenfor denne forutsatte årslønnsvekst, dog slik at avtalen som OLF har inngått med NOPEF har en ramme på ca. 2,5 pst. Også OLFs tilbud til OFS har en kostnadsramme som svarer til en årslønnsvekst på ca. 2,5 pst. Det må foreligge helt uvanlige omstendigheter dersom disse medlemmer skal kunne forsvare å gå utover den moderate ramme som er lagt til grunn ved årets lønnsoppgjør. Slike omstendigheter foreligger ikke for OFS' vedkommende. Dersom den alminnelige årslønnsvekst på tariffområdet ikke nevneverdig berøres, og moderasjonslinjen således i hovedsak følges, vil disse medlemmer føle seg frie til på særskilte overenskomstområder å etterkomme krav som synes godt begrunnet, selv om det enkelte området derved får en noe høyere årslønnsvekst enn den gjennomsnittlige. Disse medlemmer har heller ikke funnet krav fra OFS' side som begrunner et slikt unntak fra hovedlinjen ved årets tariffrevisjon. Det er i den forbindelse også tatt i betraktning at OFS organiserer høytlønte arbeidstakergrupper i norsk industri.

Disse medlemmer har merket seg at forhandlingsklimaet mellom OLF og OFS ikke er godt, og at tariffvistene har en tendens til å ende med arbeidskamp og tvungen voldgift. Det kan være flere årsaker til dette, og disse medlemmer har verken foranledning til eller forutsetninger for å gi partene råd i så henseende. To forhold som ikke virker befordrende på forhandlingsviljen skal likevel nevnes, uten at disse medlemmer av den grunn vil trekke noen konklusjoner. På den ene side synes det å være et mønster at det LO-tilknyttede forbund NOPEF kommer til enighet med arbeidsgiverne om ny tariffavtale før OFS' forhandlinger avsluttes. Derved bindes OLF i praksis til ikke å gi mer til andre arbeidstakerorganisasjoner enn hva NOPEF har fått. På den annen side har OFS en klar

tilbøyelighet til å presentere og prioritere krav som de må forstå arbeidsgiversiden ikke uten videre kan innfri, av økonomiske og andre årsaker. OLF har pekt på at årsaken til denne manglende moderasjon fra OFS' side har sammenheng med fagforbundenes innbyrdes store konkurranse om medlemmene i Nordsjøen. Disse medlemmer skal ikke ta stilling til dette, men begrense seg til å uttrykke misnøye med de faktiske posisjoner som det på begge sider synes å være begrenset vilje til å komme ut av.

Medlemmet Franck-Nilsen med tilslutning av Flaat og Kostøl reserverer seg mot formuleringer som kan tolkes i retning av at Stortinget legger bindende rammer for tariffoppgjøret.

4.3.2 Kravene fra OFS

Medlemmene Rieber-Mohn, Evensen og Strøm skal bemerke:

Kravene fra OFS kommer til uttrykk i den påstand som er gjengitt i avsnitt 2.1 foran. Påstanden reflekterer stort sett den uenighet som råder mellom partene. På et par punkter av reell betydning er imidlertid partene enige. Det samme gjelder noen redaksjonelle endringer. I tillegg er det uenighet om en endring som kreves i påstanden fra OLF. For øvrig slutter OFS seg subsidiært – for tilfelle av at egne krav helt eller delvis forkastes – til den påstand som er fremsatt fra OLF. I det følgende vil disse medlemmer kort behandle de aktuelle krav i den rekkefølge de fremkommer i OFS' påstand og som refererer seg til overenskomsten mellom partene i foreliggende tvist.

Punkt 1. Virkeområde

Nytt 2. avsnitt.

OFS krever her inntatt en bestemmelse om at lønns- og arbeidsforhold skal avtales i det enkelte tilfellet mellom tariffpartene når arbeidstakere i kortere eller lengre periode arbeider på land.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Sokkeloverenskomsten har i dag likelydende bestemmelse over virkeområdet for de tre organisasjonene OFS, NOPEF og NALF. Det er også på det rene at bestemmelsene utelukkende gjelder for arbeid som utføres på faste installasjoner på sokkelen. OFS' krav kan oppfattes slik at man ønsker at sokkeloverenskomstens bestemmelser helt eller delvis skal anvendes når OFS-medlemmer i kortere perioder arbeider på land. Det må være uhensiktsmessig å legge opp til ulike regler for de tre organisasjoner på dette punkt. Disse medlemmer kan heller ikke se at OFS har dokumentert at det i praksis har vist seg behov for å opprette egne tariffavtaler for disse stadig sjeldnere og ikke så langvarige perioder, som arbeidstakerne som regel frivillig søker seg til. I denne situasjonen har arbeidstakerne særavtaler med bedriften for slikt arbeid. At

NOPEF i dag har tariffavtale med OLF for landbasert virksomhet, har sammenheng med at denne organisasjonen på land har et betydelig medlemsgrunnlag i operatørselskapene.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

OFS ønsker å få avtaleregulert forholdet mellom partene på land. Flertallet avgrensner overenskomstens virkeområde til offshoreinstallasjoner i Nordsjøen. Andre områder blir således uregulert mellom partene, og vil gi grunnlag for tvister og bruk av kampmidler. Flertallet bidrar her til framtidig uro i oljesektoren.

Nytt 5. avsnitt.

OFS krever her inntatt følgende bestemmelse mot såkalt "sosial dumping":

"Arbeidsgiver som er omfattet av denne avtale kan ikke inngå avtaler om entreprise eller leie av arbeidskraft som omfatter arbeide på kontinentalsokkelen uten at de berørte arbeidstakerne har like gode lønns- og arbeidsforhold som de ville ha etter nærværende avtale".

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Denne bestemmelse går vesentlig lenger enn det som følger av § 3 i lov av 4. juni 1993 om "allmenngjøring av tariffavtaler m v". Denne lov ble vedtatt for å sikre "utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har", jfr lovens § 1-1. Vilkåret for at tariffnemnda (lovens § 2) skal kunne treffe vedtak om allmenngjøring, er at krav om dette er fremsatt av en organisasjon som er part i avtalen og har innstillingsrett etter lov om arbeidstvister § 11 nr. 1. OFS er en organisasjon som ikke har en størrelse som gir innstillingsrett, og følgelig kan OFS ikke kreve allmenngjøring.

OFS' krav vil ramme den alminnelige konkurranse om oppdrag på sokkelen som eksisterer mellom norske kontraktør-selskaper. Bestemmelsen ville således hindre en ønsket konkurranse mellom seriøse norske kontraktører og legge hindringer i veien for det arbeid med kostnadsreduksjoner som oljeselskapene er nødt til å gjennomføre, og som de har statlige myndigheters støtte i. En bestemmelse som krevet av OFS ville kunne virke lønns- og kostnadsdrivende også for landbasert virksomhet. Disse medlemmer reiser endelig spørsmålet om ikke en bestemmelse som foreslått ville være i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri flyt av arbeidskraft, og at lov om allmenngjøring representerer yttergrensen for hvor langt en kan gå i forhold til disse bestemmelser.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

Lov om allmenngjøring av tariffavtaler må, i denne sammenheng, forstås som en minimumslov. Partene kan gå lenger i en tariffavtale og operatørselskaper kan forplikte seg til å påse at det ikke foregår sosial dumping i Nordsjøen. OFS' krav vil ikke ramme konkurransen på annet vis enn å søke å hindre den illojale konkurransen som går ut på å undergrave de avtalte lønns- og arbeidsvilkår. EU/EØS-retten kan ramme statlige tiltak som virker diskriminerende på bakgrunn av nasjonalitet. EU legger seg imidlertid ikke opp i tariffavtaler. EU-retten respekterer partenes adgang til frie kollektive forhandlinger, dette i motsetning til den norske stat.

Punkt 3. Arbeidstid og skiftordninger

Punkt 3.1 Definisjoner (ny tekst)

OFS krever her inntatt følgende nye definisjon:

"Arbeidssyklus: Med arbeidssyklus menes en avgrenset del av arbeidsplanen med oppholdsperioder og friperioder som gir en ukentlig arbeidstid i samsvar med forskriftenes bestemmelser og/eller avtale om arbeidstid".

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. I nemnda har OFS' representant fremholdt at endringen ikke representerer noen realitetsendring, og at den vil gjøre bestemmelsen klarere. OLF er uenig på begge disse punkter. I denne situasjonen finner disse medlemmer det ikke riktig å endre gjeldende definisjon, som også er likelydende med den som finnes i OLFs avtaler med NOPEF og NALF. Partene bør gis mulighet til å forhandle nærmere om definisjonens utforming ved en senere tariffrevisjon.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 3.2 Arbeidstid. Ny tekst i 4. avsnitt.

OFS mener at forskriftshenvisningen bør lyde slik:

"Forskrift om arbeidervern og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten".

Disse medlemmer konstaterer at OLF er enig i at OFS' endringsforslag er en redaksjonell ajourføring som gjør henvisningen korrekt. Kravet tas derfor til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 3.5 Endring av arbeidsperiode

Ny tekst i 2. avsnitt.

OFS krever her at 2. avsnitt skal lyde slik:

"Endret plassering av arbeidsperiode når den ansatte får beskjed om dette minimum 1 døgn før avreise fra heliport, kompenseres ikke. Når den ansatte får beskjed om endret arbeidsperiode senere enn et døgn før helikopteravgang, betales gjeldende overtidstillegg for timer arbeidet utenom normalt planlagte timer i de to første arbeidsperioder".

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Det kan ikke sees dokumentert for nemnda noe praktisk behov for en endring av varslingsregelen, og OLFs representanter har heller ikke tidligere blitt presentert for slike behov. OFS' krav fremstår som et rent kompensasjonskrav uten sikker forankring i reelle problemer for arbeidstakerne og tas derfor ikke til følge. Kravet lar seg for øvrig ikke kostnadsberegne. Disse medlemmer har merket seg OLFs bemerkning om at endringene særlig vil kunne utløse krav fra personer som ikke holder seg ved hjemmet siste døgnet før helikopteravgang, og som således blir umulige å varsle.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 4. Lønssystem

Punkt 4.1 Lønnsgruppesystem

OFS krever innført en ny lønnsgruppe AA lydende slik: "Innplassering i AA skjer i h t avtale mellom de lokale overenskomstparter". Det ligger i OFS' krav at den nye gruppe AA skal ha samme prosentvise forskjell fra Lgr A som Lgr A har fra Lgr B.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Kravet er riktig nok ikke direkte kostnadsdrivende, men det bærer i seg et ikke ubetydelig kostnadspotensiale. Disse medlemmer kan ikke se at OFS har dokumentert noe som helst behov for en ny høytlønsgruppe på sokkelen. Det er intet som tyder på at operatørselskapene har vansker med å rekruttere dyktige fagfolk på det lønnsnivå en her befinner seg. Denne arbeidskraften er ikke utsatt for merkbar konkurranse fra landbasert virksomhet.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever videre følgende nye tekst i lønnsgruppe A:

"Senior fagarbeider/senior tekniker og sykepleier"

Det nye er således at sykepleier kreves plassert direkte inn i lønnsgruppe A. I dag befinner sykepleier seg i lønnsgruppe B.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Det kan nok – som OFS har anført – være likestillingshensyn som taler for at sykepleiere med tre-årig høyskoleutdanning plasseres likt med senior fagarbeidere. Det kan også anføres at enkelte sykepleiere på sokkelen arbeider alene med et stort ansvar. Disse medlemmer finner likevel ikke tilstrekkelig grunn til å etterkomme kravet. Det råder usikkerhet om hvilke konsekvenser en slik rokkering mellom klasser/faggrupper vil få i neste omgang. Det bemerkes for øvrig at topplønnen for en sykepleier på sokkelen er ca 320 000 i året. Det er høyt over topplønn på land og differansen i så henseende er klart større enn for de mer konkurranseutsatte tekniske fagarbeidere.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

Flertallet nekter sykepleierne opprykk, men gir enkelte andre stillingsgrupper opprykk. Dette medlem ser ingen annen logikk for flertallets standpunkt enn at NHO ikke går inn for opprykk for sykepleierne. Flertallets standpunkt er også i strid med EU/EØS' likestillingsdirektiv.

OFS krever videre inntatt i bestemmelsene for operatørselskapene ekskl forpleining følgende nytt 2. avsnitt:

"Hjelpearbeider gis opprykk til Lgr C etter 8 år og tilfredsstillende kompetansekrav avtalt mellom de lokale overenskomstparter".

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Kravet er uttrykk for et ønske om å forlenge ansiennitetsstigen for hjelpearbeidere, idet disse etter 8 år antas å ha opparbeidet kompetanse som forsvarer et slikt opprykk. En innfrielse av kravet, som vil bety 0,20 pst på årsbasis for lønnsveksten i tariffområdet, bryter med den moderasjonslinje som er redegjort for i avsnitt 4.3.1 foran, og som bør være en rettesnor for nemndas arbeid. Disse medlemmer kan heller ikke se at hjelpearbeidergruppen – uten en slik opprykksmulighet – er utsatt for så stor urimelighet at denne i tilfelle kunne begrunne en oppretting. Tvert om finner disse medlemmer grunn til å bemerke at som ufaglært arbeidskraft er hjelpearbeiderne relativt sett svært godt avlønnnet med en topplønn på 278 000 kr i året.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever også endringer i lønnsgruppe-bestemmelsen for forpleiningsselskapene og forpleiningsansatte i operatørselskapene. Det kreves at kokk, baker og konditor skal plasseres i gruppe C selv om de ikke har fagbrev. Disse er i dag plassert i gruppe F.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Selv om en innfrielse av kravet koster lite, er disse medlemmer ikke enige i OFS' anførsel om at dette dreier seg om lik lønn for likt arbeid, og at fagbrevet nærmest er en formalitet. Disse medlemmer har forståelse for at OLF fastholder formelle kompetanseregler som et prinsipp, slik forholdene er i landbasert virksomhet. Håndhevelsen av dette prinsipp vil også være et incitament for de ufaglærte til å skaffe seg den formelle kompetanse. Etter fem års praksis vil de ha anledning til å gå direkte opp til den prøve som kan gi tildeling av fagbrev.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever videre at servicearbeidere innenfor forpleining rykker opp fra lønnsgruppe G til lønnsgruppe F. OLF har erklært seg enig i dette. Disse medlemmer tar på denne bakgrunn kravet til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

I lønnsgruppebestemmelsen for oljeboringsbedriftene krever OFS at materialforvalter rykker opp fra lønnsgruppe C til lønnsgruppe B. OLF har erklært seg enig i dette. Disse medlemmer tar på denne bakgrunn kravet til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 4.2 Lønnstabell for operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningsselskaper
OFS krever 4 pst tillegg på alle satser i lønsmatrisen.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Dette er et rent lønnskrav som langt overstiger rammen for den årslønnsvekst som karakteriserer årets moderate oppgjør i offentlig og

privat virksomhet, og som det er av stor samfunnsmessig betydning å videreføre. Disse medlemmer viser til det som er fremholdt i avsnitt 4.3.1 foran.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 4.2.2 OFS krever overskriften endret til:

"For operatørselskapene og forpleiningsselskapene gjelder: " OLF er enig i at dette er en redaksjonell endring som gjør overskriften klarere og disse medlemmer tar derfor kravet til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever videre at dag-satsen for vikariat i ledende stilling økes fra kr 305 til kr 500.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Kravet er et rent lønnskrav, hvis eneste begrunnelse synes å være at satsen har stått stille noen tid. Disse medlemmer har imidlertid merket seg at gjeldende satser ikke er til hinder for at det er betydelig interesse blant arbeidstakerne for å vikariere i ledende stillinger. Disse får derved en mulighet til å vise at de har lederegenskaper. Ordningen er således viktig i arbeidsgivers arbeid med leder-rekruttering, og den har vist seg å bli stadig hyppigere brukt til tross for at satsen har stått stille noen tid.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever følgende nye 2. avsnitt i 4.2.2:

"Ansatte i ikke ledende stillinger som delvis og midlertidig gis faglig lederansvar får en godtgjørelse på kr 300 pr dag vedkommende fungerer i stillingen".

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. OFS kan ikke sees å ha dokumentert behov for en bestemmelse i denne retning. Bestemmelsen vil dessuten bli vanskelig å praktisere. Det vil lett være uenighet om hva som ligger i uttrykket "faglig lederansvar". Disse medlemmer finner at de gjeldende vikariatbestemmelser i 4.2.1 og 4.2.2 må være tilfredsstillende for arbeidstakerne.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

OFS krever også at overskriften i 6.2 om "masketillegg" strykes. Tillegget er i overskriften begrenset til "operatørselskapene ekskl forpleining og oljeboringsbedriftene".

Disse medlemmene tar ikke kravet til følge. Overskriften begrenser tilleggets anvendelsesområde. Det kan ikke sees at den er uklar. OFS hevder at det er tale om en redaksjonell endring. Disse medlemmer overlater til partene å ta dette opp i forhandlingssammenheng.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 7. Skift/natt-tillegg

OFS krever ny tekst i første avsnitt, sålydende:

"For skift og nattarbeid utbetales et tillegg tilsvarende 20 prosent av samlet timesats i Lgr B-8 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i h t pkt 5.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet)."

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Det dreier seg om et meget kostbart krav som alene vil utgjøre 2 pst på årslønnsveksten i tariffområdet (svarer til en økning fra kr 26.50 pr time i dag til kr 37 pr time, mens OLFs tilbud er en økning til kr 28 pr time). En innfrielse av kravet ville derfor være et klart brudd med den moderasjonslinje som har vært fulgt ved årets tariffoppgjør, og som også bør være rettesnor for Rikslønnsnemndas arbeid, jfr avsnitt 4.3.1 foran. Disse medlemmer har stor forståelse for de prinsipielle innvendinger OLF har til den endring av beregningsmåten som kravet legger opp til. Ved kronetillegg må partene forhandle om tillegget isolert hver gang det kreves endringer. Ved OFS' beregningsmåte vil endring i tillegget bli en refleks av endringer i timesatsen. En slik beregningsmåte vil lett bli kostnadsdrivende på lang sikt.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 11. Ferie og feriepenger

OFS krever følgende nye tekst i 3. avsnitt:

"Arbeidstakeren skal være fritatt for alt arbeid i første friperiode, etter 1. juni hvert år, og de 8 første dagene av den første friperiode etter 1. januar i påfølgende år."

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Fra OFS' side er anført at endringen fra 15. mai til 1. juni er en ren tilpasning til ferielovens bestemmelser. Det er imidlertid på det rene at med hjemmel i ferielovens § 7 annet ledd, kan tiden for hovedferiens plassering (1. juni – 30. september) endres ved tariffavtale. Dette er gjort i gjeldende avtale, som er likelydende for OFS, NOPEF og NALF. Disse medlemmer finner det mest hensiktsmessig at en endring av tariffavtalen på dette punkt bør finne sted i forhandlingssammenheng.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 18. Regelmessige legeundersøkelser

OFS krever her en redaksjonell endring ved at forskriftenes betegnelse endres til: "Forskrift om helsekrav for personer i petroleumsvirksomheten". OLF har sagt seg enig i denne endring, og disse medlemmer tar således kravet til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Punkt 24. Ikrafttreden – varighet

OFS krever at bestemmelsen endres slik at utløpstidspunktet flyttes fra 30. juni til 31. mars, slik ordningen var tidligere.

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge. Bakgrunnen for OFS' krav er et ønske om å komme i en bedre forhandlingsposisjon i forhold til arbeidsgiverne. OFS mener også at en slik forskyvning vil medføre at Stortinget vil rekke å treffe vedtak om en eventuell tvungen lønnsnemnd, slik at man unngår vedtak ved provisorisk anordning. Sistnevnte synspunkt kan ikke tillegges vekt. Førstnevnte synspunkt kan ha noe for seg, iallfall ved at det tar utgangspunkt i det dårlige forhandlingsklimaet mellom partene som disse medlemmer har berørt i avsnitt 4.3.1 foran. Det er på den annen side vanskelig for disse medlemmer å se at ikke utløpstidspunktet bør være det samme innenfor alle tre tariffområder på sokkelen, slik at forhandlingene kan foregå noenlunde parallelt og være undergitt en viss samordning.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

Spørsmålet har tidligere vært drøftet i Rikslønnsnemnda, jf kjennelsen fra 1990. Flertallet fant da ikke grunn til å etterkomme OFS' krav om endring av utløpsdato. Begrunnelsen den gang var at flertallet la til grunn at den opprinnelige intensjon med å flytte utløpstidspunktet til 1.7. ville bli oppfylt ved senere oppgjør. Dette har ikke skjedd, og flertallet løper nå fra det standpunkt man tok i 1990 for påny å imøtekomme NHOs krav.

Punkt 25. Overenskomstens omfang

OFS krever en ajourføring av denne bestemmelse slik at AS NorskeShell føyes til blant operatørselskapene og Dentag Norge DrillingA/S blant oljeboringsbedriftene. OLF er enig at overenskomsten i dag omfatter disse to selskaper, og disse medlemmer tar derfor OFS' krav til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

DEL III. Nytt punkt 4

(gamle pkt 4 utgår som foreldet). OFS krever følgende ordlyd i nye pkt 4:

"Pensjonsalder for ansatte i petroleumsvirksomheten offshore er 60 år med mulig fleksibilitet til fratreden mellom 57 og 62 år."

Disse medlemmer tar ikke kravet til følge.

Kravet om nedsatt pensjonsalder er utvilsomt det viktigste kravet fra OFS' side ved årets tariffoppgjør. Kravet er for nemnda fremført med tyngde og under henvisning til undersøkelser som hevdes å vise at offshore-ansatte er utsatt for en rekke, særlige helsepåkjenninger som gjør en nedsatt pensjonsalder berettiget. (Pensjonsalderen er i dag 65 år i operatørselskapene og 67 år i forpleinings- og oljeboringsbedriftene). Det er ikke vanskelig på common sense-basis å forestille seg at arbeidsrytmen på sokkelen og de særlige sikkerhetskrav som gjør seg gjeldende der ute, stiller særlig store krav til arbeidstakernes helse. Disse krav føles naturlig nok tyngre jo eldre arbeidstakerne er. Det er fremhevet for nemnda at en rekke eldre arbeidstakere taper sine helsesertifikater. Alternativene for disse synes i stor utstrekning å være uførepensjon, attføringspenger eller arbeidsledighet på land. "Loss of licence"-ordningen gir bare en begrenset økonomisk hjelp. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at de offentlige myndigheter med ansvar for sikkerhet og helse for arbeidstakere på sokkelen nylig har tatt fatt i disse problemstillinger. I et brev av 6. mai d å fra Kommunal- og arbeidsdepartementet til Oljedirektoratet rettes oppmerksomheten mot to forslag vedrørende pensjonsalder i Nordsjøen og mot kommunalkomiteens merknader i Innst. S. til Stortingsmeldingen (1992-93) om sikkerhet og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel. I disse merknader

peker kommunalkomiteen bl a på de informasjonen komiteen har mottatt under befarings i Oljedirektoratet og Phillips Petroleum Company Norway om at "flertallet av arbeidstakerne på de eldre innretningene, f eks Ekofiskfeltet, ikke vil oppnå etablert pensjonsalder med sine helsesertifikater". Departementet reiser flere spørsmål til Oljedirektoratet om eldre arbeidstakers forhold til helsesertifikatene, og hvordan disse behandles av arbeidsgiver etter at de har mistet sertifikatet. I brevet ber departementet om "tilbakemelding" innen 1. oktober d å. Departementet mottok slikt svar 30. oktober d å. Disse medlemmer konstaterer at eldre arbeidstakers situasjon på sokkelen derved er under kartlegging hos de ansvarlige myndigheter, og går uten videre ut fra at spørsmålet om nedsatt pensjonsalder blir vurdert i lys av den informasjon som kommer frem. Disse medlemmer finner det i denne sammenheng ikke riktig at Rikslønnsnemnda uttaler seg om pensjonsalderen. Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i en bred sosialpolitisk sammenheng hvor bl a forholdet til andre gruppers særaldersgrenser inngår. Disse medlemmer kan ikke se at Rikslønnsnemnda er den rette instans til å foreta en slik vurdering.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

Senking av pensjonsalder er oljearbeidernes viktigste velferdskrav, og har vært det under hele '80-tallet. Operatørselskapene har evne til å bære det forbruk av arbeidstakere som industrien har, og som tilsier en lavere pensjonsalder for oljearbeidere. Selskapene flytter årlig milliarder ut av landet. Samtidig må folketrygd og sosialbudsjett bære industriens forbruk av arbeidstakere gjennom atferds- og uføretrygd og, i verste fall, sosialstønad. Dette problemet vil øke med aldringen av oljearbeiderne. Også på dette punkt oppfyller flertallet NHOs ønske ved ikke å ta kravet opp til realitetsdrøfting og ved det å begynne å løse problemet, selv om den nedsettelse av pensjonsalder som fant sted i operatørselskaper kom via Rikslønnsnemnda. Istedet for å imøtekomme kravet helt eller delvis, skyver Rikslønnsnemnda spørsmålet foran seg, og legger således grunnlaget for fortsatt tvist mellom partene. Dette medlem viser her til petroleumsloven §§ 3 og 45. Det følger etter lovens intensjon at industrien selv må betale for omkostningene ved utvinning, herunder de menneskelige og sosiale omkostninger.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat, er uenig i OFS sin fortolkning av petroleumsloven. Videre tas det avstand fra de karakteristikker som gis av oljeselskapene.

4.3.3 Tilbudet (påstanden) fra OLF

Medlemmene Rieber-Mohn, Evensen og Strøm skal bemerke:

Som nevnt innledningsvis i avsnitt 4.3.2 sluttet OFS seg subsidiært i det alt vesentlige til påstanden fra OLF. I det følgende kommenteres et par punkter som har vært gjenstand for drøftelser i nemnda.

OLF foreslår følgende nye bestemmelse i pkt 4.1.10: "For alle områder gjelder: Det utbetales et tillegg på kr 1 000 pr år til arbeidstakere som har offentlig fagbrev i stillinger hvor fagbrev kreves."

OFS går ikke mot denne bestemmelse, men har uttrykt uenighet i at tillegget bare skal tilstås arbeidstakere som har offentlig fagbrev i stillinger hvor arbeidsgiveren krever dette. OFS har også pekt på at ordene "hvor fagbrev kreves" ikke er med i den tilsvarende bestemmelse i den inngåtte avtale mellom OLF og NOPEF.

Disse medlemmer har forståelse for at arbeidsgiver ønsker å honorere arbeidstakere som har eller skaffer seg fagbrev som gir kompetanse i bestemte stillinger, som arbeidsgiveren selv utpeker. Selv om ordene "hvor fagbrev kreves" ikke er med i NOPEFs avtale, er det på det rene – og bekreftet av NOPEF gjennom LOs representant i nemnda – at intensjonen var at ordene skulle med (var med i kravet fra NOPEF) og at bestemmelsen forstås slik.

OLF foreslår også at bestemmelser om lønnsinnplassering for administrasjonspersonale i pkt 4.1 annet ledd, om lønnsgruppeplassering for operatørselskapene (ekskl forpleining) utgår og erstattes med følgende:

"Eventuell avvikende lønnsinnplassering for personell i de ulike kategorier, herunder kombinasjonsstillinger, foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold".

OFS går mot denne bestemmelse. For det første er det etter OFS' oppfatning en mangel at det står "avvikende" og ikke "høyere" (lønnsinnplassering). Derved – hevdes det – åpnes mulighet for lavere lønnsinnplassering enn i dag. Men selv om det hadde stått "høyere" ville OFS gå mot bestemmelsen. Derved åpnes det for overgang fra et normal-lønssystem til et minstelønssystem på sokkelen. Resultatet kan bli et usolidarisk lønssystem, hevdes det. Og ordningen er undergitt arbeidsgivers styringsrett.

Disse medlemmer tar påstanden fra OLF til følge på dette punkt. For det første må det slås fast – slik arbeidsgiverens representanter har understreket under nemnds-behandlingen – at uttrykket "avvikende" skal forstås som "høyere". Bestemmelsen åpner derved utelukkende for lønnsinnplassering på et høyere nivå. For det annet har arbeidsgiveren understreket at bestemmelsen vil bli brukt meget restriktivt. Det er på ingen måte tale om å fravike normal-lønssystemet. Med disse presiseringer finner disse medlemmer at det kan være gode grunner som taler for en noe større fleksibilitet ved lønnsgruppeinnplasseringer også

for arbeidstakere som ikke hører til administrasjonspersonalet. Det finnes således etter det opplyste enkelte personer som pålegges nye og særlig krevende arbeidsoppgaver som begrunner en høyere lønnsgruppeinnplassering.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Medlemmet Endresen vil bemerke:

Flertallet går her inn for en vesentlig endring av tariffavtalen ved å innføre en regel som baner veg for utvikling mot en minstelønnsavtale. De påregnelige konsekvenser av endringen drøftes ikke. Dette medlem mener det er viktig å opprettholde avtalen som en normallønnsavtale. Det er uriktig av Rikslønnsnemnda å overlate lønnsinnplassering til den enkelte arbeidsgivers styringsrett i strid med fagforeningens ønske.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat, er uenig i at det er foretatt vesentlige endringer i tariffavtalen.

Medlemmet Kostøl tar sterk avstand fra OFS' fortolkning av den inngåtte avtale mellom NOPEF/OLF på dette punkt. LO/NOPEF mener det er positivt for arbeidstakerne at det nå foreligger en mulighet for i helt spesielle tilfeller og etter drøftinger å foreta avvikende høyere lønnsgruppeinnplassering. Regelen baner ikke veg mot minstelønnsavtale. Det vises også til OLF's likelydende fortolkning av dette punkt i avtalen under nemndas behandling og kjennelse.

Bortsett fra denne bestemmelse om adgang til avvikende lønnsgruppeinnplassering, har OFS som nevnt subsidiært sluttet seg til påstanden fra OLF. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn konkludere med at OFS gis medhold i de redaksjonelle endringer som er krevet, og som OLF har gitt sin tilslutning til under nemndsbehandlingen, jfr avsnitt 4.3.2 foran. For øvrig tas påstanden fra OLF til følge.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat og Kostøl, slutter seg til foranstående.

Generelle merknader fra medlemmet Endresen:

OFS er av den norske regjering fratatt retten til frie kollektive tarifforhandlinger. Dette bryter med grunnleggende demokratiske rettigheter. Rikslønnsnemndas flertall går i sin avgjørelse ett steg videre.

Rikslønnsnemnda er av Kongen gitt mandat til å fastsette ny tariffavtale. Det er i mandatet ikke lagt inn andre begrensninger. Nemndas nøytrale medlemmer legger likevel til grunn at den ikke skal gi OFS tillegg ut over Regjeringens anbefalinger og utover det som er gitt i andre oppgjør. De nøytrale medlemmer legger her inn en begrensning som gjør at nemnda ikke fungerer som en uavhengig nemnd, men kun som Regjeringens organ for lønnsfastsettelse. Dette medlem finner denne selvpålagte begrensning uakseptabel.

Flertallet går i tillegg et sted videre ved å gi NHO/OLF medhold i alle dens påstander, også der NHO/OLF krever vesentlig endring i avtalens oppbygning. Dette gjøres uten at flertallet utreder konsekvenser av endringen, uten å ta hensyn til OFS' standpunkt, og uten å ta hensyn til at OFS ikke ville akseptert endringene i frie forhandlinger. Flertallet blir i denne sammenheng et redskap for NHO/OLF til å gjennomføre vesentlig forringelse av avtalen som NHO/OLF ikke ville fått igjennom i forhandlinger med OFS.

Flertallet unnlater videre å ta stilling til realiteter bak de viktigste krav fra OFS ved årets oppgjør; (utløpsdato), virkeområde og pensjonsalder. Ved dette gir flertallet NHO/OLF medhold på de samme punkt. Flertallet tar ved dette stilling til realiteten i OFS' krav, men slipper å begrunne sitt resultat.

Flertallet skyver således disse spørsmålene fram til neste tariffrevisjon, og legger grunnen for nye konflikter mellom partene i stedet for å bidra til å løse spørsmålene. Nemnda viser gjennom årets kjennelse påny at NHO ikke har noe å tape på å maksimere uenighet med OFS (lockout) og derigjennom å framprovosere tvungen lønnsnemnd.

Dette medlem vil stemme for at OFS gis medhold i sin påstand. Da dette medlem er i mindretall utformes ingen konklusjon om dette. Det vises imidlertid til merknader under enkelte punkter behandlet over.

Dette medlem vil videre anføre at oppgjøret i denne tvist fullt ut må gjøres gjeldende fra 1. juli 1994. I motsatt fall gis NHO/OLF ytterligere grunn til ikke, via frie forhandlinger, å komme fram til ny tariffavtale med OFS. NHO/OLFs medlemmer får en økonomisk gevinst ved at partene ikke kommer fram til ny avtale, og ved at nemndsbehandlinger trekkes ut. I tillegg har denne tvist blitt behandlet av Rikslønnsnemnda etter andre tvister, og er derfor blitt sent behandlet. Arbeidstakerne bør ikke lide økonomisk for dette. Med dagens databaserte lønningssystemer kan det heller ikke være uforholdsmessig å kreve at arbeidstakerne får etterbetalt hele det beløp de har krav på.

Medlemmet Franck-Nielsen, med tilslutning av Flaat, tar avstand fra OFS sin karakteristikk av forhandlingsretten, og er uenig i at det er foretatt vesentlige endringer i avtalen.

SLUTNING

Overenskomsten av 1992 mellom NHO/OLF og de i foreningene stående operatørselskaper, oljeboringsbedrifter og forpleiningsselskaper på den ene side og OFS med underliggende avdelinger/foreninger av forbundet på den annen forlenges til og med 30. juni 1996 med følgende endringer:

1) Punkt 3.2. Ny tekst i 4. avsnitt.

Forskriftshenvisningen skal lyde: "Forskrift om arbeidervern og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten".

2) Punkt 4.1.

For forpleiningsselskapene og forpleiningsansatte i operatørselskapene gjelder: Lgr G – Servicearbeider utgår. Servicearbeider inntas som ny stillingskategori i Lgr F. Opprykk skjer i hht opprykksbestemmelsen. Teksten som oppregner hva som menes med servicearbeid utgår.

3) Punkt 4.1.

For oljeboringsbedriftene gjelder: Stillingskategorien Materialforvalter i Lgr C utgår. Materialforvalter inntas som ny stillingskategori i Lgr B. Opprykk skjer i hht opprykksbestemmelsen.

4) Punkt 4.1.

Ny bestemmelse pkt 4.1.10. skal lyde: For alle områder gjelder: Det utbetales et tillegg på kr 1.000,- pr år til arbeidstakere som har offentlig fagbrev i stillinger hvor fagbrev kreves.

5) Punkt 4.1.

Bestemmelsen for administrasjonspersonale i overenskomstens pkt 4.1 "Lønnsinnplassering for administrasjonspersonale foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold." utgår.

Ny bestemmelse for operatørselskapene ekskl. forpleining skal lyde: "Eventuell avvikende lønnsinnplassering for personell i de ulike kategorier, herunder kombinasjonsstillinger, foretas i det enkelte selskap etter lokale drøftelser basert på stillingens innhold. "

6) Punkt 4.2.

Generelt tillegg, kr 3.850,-, tillegges lønnstabellens linje 2. Som ny lønnstabell fastsettes vedlagte lønnstabell.

7) Punkt 4.2.2.

Overskriften endres til: "For operatørselskapene og forpeiningsselskapene gjelder:"

8) Punkt 6.3.

I pkt 6.3. For oljeboringsbedriftene gjelder: økes kronesatsene fra kr 100,- til kr 110,- pr skift for stillingskategorien boredekksarbeidere og fra kr 80,- til kr 90,- pr skift for øvrige arbeidstakere.

9) Punkt 7.

Kronebeløpet i overenskomstens pkt 7. Skift/natt-tillegg endres fra kr 26,50 til kr 28,- pr time.

10) Punkt 18.

Forskriftshenvisningen skal lyde: "Forskrift om helsekrav for personer i petroleumsvirksomheten".

11) Punkt 20. Arbeidsgruppens størrelse skal lyde:

For oljeboringsbedriftene og forpleiningsselskapene gjelder: De tillitsvalgte kan, eventuelt gjennom sitt forbund, forlange forhandlinger hvis de mener at en arbeidsgruppe er for liten, slik at det medfører urimelig stort press eller at det går ut over sikkerheten. Tilsvarende gjelder dersom arbeidsforholdene endres i vesentlig grad.

12) Punkt 22. Reguleringsbestemmelse for annet avtaleår:

Før utløpet av 1. avtaleår, skal det opptas forhandlinger mellom NHO/OLF og OFS om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. juli 1995).

13) Punkt 24. Ikrafttreden - Varighet:

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for denne kjennelse til og med 30. juni 1996 og videre 1 år om gangen dersom den ikke av en av partene blir sagt opp skriftlig med 2 - to - måneders varsel.

Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt etter streiken.

Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før denne kjennelse forelå.

Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer

m v for arbeid utført i tiden før denne kjennelse forelå.

15) Punkt 25.

Følgende selskap føyes til blant operatørselskapene: AS Norske Shell

Følgende selskap føyes til blant oljeboringsselskapene: Deutag Norge Drilling A/S


Georg Fr. Kieber-Möhm


Anne-Britt Evensen


Steinar Strøm


Arne Franck-Nielsen


Bent Endresen

Ikke stemmeberettigede medlemmer:


Gunnar Flaot


Esther Kostøl

VEDLEGG

OPERATØRSELSKAPER, OLJEBORINGSBEDRIFTER OG FORPLEININGSSLELSKAPER

Lønnstabell pr 1. juli 1994:

| LGR | 0 | 1 | 2 | 3 | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
|-----|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|---|---|---|---|
| A | 243 515 268 353 | 252 180 277 902 | 260 846 287 452 | 269 511 297 001 | 278 177 306 551 | 286 843 316 101 | 295 508 325 650 | 304 174 335 200 | 312 839 344 749 | | | | |
| B | 233 530 257 350 | 241 631 266 277 | 249 730 275 203 | 257 831 284 130 | 265 932 293 057 | 274 033 301 984 | 282 133 310 911 | 290 233 319 837 | 298 334 328 764 | | | | |
| C | 218 365 240 638 | 225 429 248 423 | 232 494 256 208 | 239 558 263 993 | 246 623 271 778 | 253 687 279 563 | 260 751 287 348 | 267 816 295 133 | 274 880 302 918 | | | | |
| D | 213 184 234 929 | 219 778 242 195 | 226 371 249 461 | 232 965 256 727 | 239 558 263 993 | 246 152 271 259 | 252 745 278 525 | 259 338 285 791 | 265 932 293 057 | | | | |
| E | 208 380 229 635 | 214 879 236 797 | 221 379 243 960 | 227 878 251 122 | 234 377 258 284 | 240 877 265 446 | 247 376 272 608 | 253 876 279 771 | 260 375 286 933 | | | | |
| F | 193 498 213 235 | 199 244 219 567 | 204 989 225 898 | 210 735 232 230 | 216 481 238 562 | 222 227 244 894 | 227 973 251 226 | 233 718 257 557 | 239 464 263 889 | | | | |

Linje 1 = Årslønn ekskl feriepenger

Linje 2 = Årslønn inkl feriepenger